

Sirkka Perälä

Nuorten ajatuksia ja mielikuvia yrittäjyydestä

Tekemällä tulevaisuuteen –projektissa

Opinnäytetyö

Kevät 2012

Sosiaali- ja terveydenhuoltoalan yksikkö

Sosiaalialan koulutusohjelma

Seinäjoen ammattikorkeakoulu
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Koulutusohjelma: Sosiaalian koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Sosionomi AMK

Tekijä: Perälä Sirkka

Työn nimi: Nuorten ajatuksia ja mielikuvia yrittäjyydestä

Tekemällä tulevaisuuteen -projektissa

Ohjaaja: Mirva Siltakorpi

Vuosi: 2012 Sivumäärä: 68 Liitteiden lukumäärä: 3

Opinnäytetyö on tehty Tekemällä tulevaisuuteen -projektille Seinäjoella. Opinnäytetyö suoritettiin kvalitatiivisena tutkimuksena. Sen tarkoitus oli tutkia projektin asiakkaina olevien nuorten ajatuksia ja asenteita yrittäjyyteen teemahaastattelun avulla. Haastattelut toteutettiin kymmenelle projektin asiakkaalle. Tutkimustehtävä oli kartoittaa nuorten ajatuksia yrittäjyydestä. Miten he kokevat yrittäjyyden, millaisia ominaisuuksia tai piirteitä yrittäjillä tulisi olla, mitkä seikat puoltavat yrittäjäksi lähtemistä ja mitkä tekijät estävät yrittäjyyttä. Lisäksi tutkimuksella kartoitettiin, mistä nuoret hakevat tukea yrittäjäksi lähtiessään. Mitä merkitystä on lapsuuskodilla, lähiyhteisöllä, muilla yrittäjillä ja yhteiskunnalla.

Opinnäytetyön teoreettinen osa käsittelee nuoruutta elämänvaiheena, Suomen yhteiskunnallista tilannetta, nuorten yhteiskunnallista tilannetta, sekä yrittäjyyttä Suomessa. Lisäksi käsittelen muiden tutkijoiden tutkimuksia nuorten yrittäjyydestä ja yrittäjyysasenteista.

Tutkimustuloksista käy ilmi nuorten positiivinen suhtautuminen yrittämiseen ja yrittäjiin. Yrittäjiä ja yrittäjyyttä arvostetaan nuorten parissa. Konkreettisia toimia yrittäjyyden suuntaan estävät taloudellisten tekijöiden niukkuus, vastuu, työn haastavuus, yrittäjyyden katsotaan myös vievän liikaa aikaa. Lisäksi nykyistä globaalia kilpailua osa nuorista piti liian kovana, etenkin suurten ketjujen koetaan jyräävän pienet yrittäjät.

Nuoret ovat periaatteessa myötämielisiä yrityksen perustamiselle, mutta käytännössä toimet eivät etene välttämättä toteutusasteelle. Myös meneillään olevalla taantumalla on oma vaikutuksensa yrityksen perustamishalukkuuteen. Lomautus ja irtisanomispuheilla on vaikutuksensa nuoriin ja siihen miten innokkaasti ollaan lähtemässä yrittäjiksi.

Avainsanat: nuoret, yrittäjyys, nuorisotyöttömyys, syrjäytyminen

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Degree Programme of Social Work

Specialisation: Bachelor of Social Services

Author/s: Sirkka Perälä

Title of thesis: Youngster's Thoughts and Visions about Entrepreneurship in "To the future by doing" - project

Supervisor: Mirva Siltakorpi

Year: 2012 Number of pages: 68 Number of appendices: 3

This thesis was made for "To the future by doing" -project in Seinäjoki. The thesis was carried out as a qualitative research. The goal of the research was to examine through theme interviewing the thoughts and visions regarding entrepreneurship of the young people who participated in the project. Ten clients of the project were interviewed. The research scheme was to survey youngsters' thoughts towards entrepreneurship, for example how they experience entrepreneurship, what kind of features or characteristics entrepreneurs should have, what things support becoming an entrepreneur and what factors prevent entrepreneurship. In addition, this research examined where youngsters seek support when starting as entrepreneurs, what kind of meaning the childhood home, the neighboring community, other entrepreneurs and society have.

The theoretical part of the thesis deals with youth as a phase of life, the social situation in Finland, the social situation of youngsters and entrepreneurship in Finland. In addition, other researchers' surveys about entrepreneurship and attitudes towards entrepreneurship of the youth are examined.

The research results show the youngsters' positive attitude towards entrepreneurship and entrepreneurs. Entrepreneurs and entrepreneurship is valued among youngsters. The scarcity of economic factors, responsibility, work challenge and the fact that entrepreneurship was considered to take too much time are factors which prevent concrete actions towards entrepreneurship. Furthermore, some youngsters considered the present global competition too severe, especially the big chains override the small entrepreneurs.

Basically youngsters are approving to establishing a company, but in practise actions do not necessarily proceed to execution. Also the current recession has its own influence on inclination to establish a company. Talks about lay-offs and discharges have their influence on youngsters and how eager one is to become an entrepreneur.

Keywords: youngsters, entrepreneurship, youth unemployment, displacement

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	1
Thesis abstract.....	2
SISÄLTÖ	3
1 JOHDANTO	5
2 TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TAVOITE	7
2.1 Tutkimuksen taustaa.....	7
2.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimusalue	9
3 NUORUUS ELÄMÄNVAIHEENA	10
3.1 Kehitystehtävät nuoruudessa.....	10
3.2 Nuorten arvoja ja asenteita	11
3.3 Nuorten kohtaamia ongelmia	12
4 TYÖELÄMÄN, VÄESTÖN JA YMPÄRISTÖN MUUTOS	14
4.1 Nuorten yhteiskunnallinen tilanne	15
4.2 Nuorten työttömyys ja syrjäytyminen	16
4.3 Nuorten työttömyyden ja syrjäytymisen ehkäisy ja hoito.....	17
5 YRITTÄJYYS SUOMESSA	18
5.1 Yritykset ja yrittäjyys	19
5.3 Yrittäjyyskasvatus	23
5.4 Nuoret ja yrittäminen.....	24
6 TUTKIMUKSIA NUORTEN YRITTÄJYYDESTÄ.....	26
7 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TOTEUTUS	30
7.1 Tutkimusmenetelmä.....	30
7.2 Aineiston kerääminen	32
7.3 Aineiston analyysi	33
7.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	34
8 TUTKIMUSTULOKSET	37
8.1 Haastatteluun osallistuneiden taustatiedot.....	37
8.2 Miten nuoret kokevat yrittäjyyden?.....	37
8.3 Mitä ominaisuuksia / piirteitä yrittäjällä pitäisi olla?	40
8.4 Mitkä tekijät estävät yrittäjäksi lähtemistä ja mitkä tukevat	41

	4
8.5 Miltä taholta nuoret haluaisivat tukea yrittäjäksi lähtemisessä	44
9 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	46
10 POHDINTA	59
LÄHTEET	62
LIITTEET	69

1 JOHDANTO

Suomessa nuorten korkea työttömyysaste on jo pitkään ollut yhteiskunnan ongelmana. Sen myötä keskusteluun on noussut nuorten työelämän ulkopuolelle ajautuminen, syrjäytyminen, ja näistä yhteiskunnalle koituvat kustannukset. Lisäksi huolena on uusien yrittäjien ja työntekijöiden saaminen työmarkkinoille suurten ikäluokkien eläköityessä. Yrittäjyys voisi olla nuorille yksi työllistymisvaihtoehto. Valtion taholta yrittäjyyttä on tuettu starttirahalla ja yrittäjäkoulutuksia järjestämällä jo useita vuosia. Työ- ja elinkeinoministeriön (Kasvuyrittäjyys 2011) mukaan Suomi tarvitsee tulevaisuudessa globalisoituneen kovenevan kilpailun vuoksi huipposaaajia ja huippuyrittäjiä kehittämään uusia innovatiivisia keksintöjä. Tällä on suuri merkitys taloudelliselle kasvulle tulevaisuudessa. Asian tärkeyttä korostaa se, että asiasta on viritelty pohjoismaista yhteistyötä.

Pienet ja keskisuuret yritykset ovat kansantaloudellemme elintärkeitä, koska näihin yrityksiin syntyy keskimäärin enemmän työpaikkoja kuin suuriin yrityksiin. Pitkän aikavälin tarkastelu kuitenkin osoittaa, että yrittäjien kokonaismäärä on ollut pitkään laskusuunnassa. (Yrittäjyys Suomessa 2011.) Etenkin nuorten aikuisten (alle 30-vuotiaiden) keskuudessa yrittäjyysaktiivisuus on ollut vuosia alhainen (Järnefelt 2011).

Suomessa suuri määrä yrittäjiä jää eläkkeelle lähivuosina, eikä läheskään kaikille yrittäjille löydy jatkajaa lähipiiristä. Jatkajia tarvitaan, muuten myös jo olemassa olevat työpaikat saattavat vähentyä yrittäjien lopettaessa yritystoimintansa. Suomessa tarvitaan yrittäjiä ja työpaikkoja. Miten ja mistä löydetään uusi yrittäjäsukupolvi? (Tammelin 2011, 23.) Nuorten asenteet yrittäjyyttä kohtaan ovat tärkeitä tässä tilanteessa. Yrittäjyyskasvatuksella voidaan lisätä yrittäjyysmyönteisyyttä ja rohkaista jatkamaan eläkkeelle siirtyvien yrittäjien elämäntyötä tai perustamaan uusia yrityksiä. (Nuorten yrittäjyys 2010.)

Suomessa on tehty tutkimuksia joiden mukaan yrittäjyys uravaihtoehtona ei kiinnosta valtaosaa nuorista. Tässä opinnäytetyössäni tarkastelen Tekemällä tulevaisuuteen -projektiin kuuluvien, kymmenen nuoren mielteitä ja mielikuvia yrittäjyy-

destä. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, löytyykö yleisellä tasolla syitä nuorten vähäiseen yritysten perustamisintoon. Halusin selvittää, voiko Tekemällä tulevaisuuteen -projekti auttaa nuoria vielä enemmän yrittäjyyden osalta. Projektin tehtävänä on auttaa nuoria työllistymään, oli se sitten palkkatyö tai yrittäjyys.

Nuoret tarkastelevat yrittäjyyttä omista lähtökohdistaan ja yleisesti. He punnitsevat yrittäjyyttä estäviä puolia ja puoltavia seikkoja tutkimusvastauksissaan. Teoriaosuudessa tarkastelen yrittäjyyttä, sekä yleisesti että nuorten tilanteen osalta. Nuoruuden elämänvaiheita ja yhteiskunnallista tilannetta olen avannut laajasti, koska opinnäytetyön tarkoitus on valottaa taustaa ja avata mahdollisia syitä siihen, miksi nuoria ei yrittäjyys kiinnosta. Tutkimusosiossa käyn läpi tutkimusprosessia ja haastatteluaineistosta esiin tulleita asioita, sekä tutkimustuloksia ja tekemiäni havaintoja.

2 TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TAVOITE

Tässä luvussa käsittelen opinnäytetyöni taustaa, tavoitteita ja tutkimusaluetta. Kerroin myös, mitkä ovat opinnäytetyön tutkimuskysymykset.

Yrittäjyyttä koskeva lainsäädäntö ja yhteiskunnan tarjoamat palvelut, yrittäjyyskoulutukset ja tuet vaikuttavat omalta osaltaan siihen, miten nuoret kokevat yrittäjyyden ja yrittäjäksi lähtemisen. On myös muita tekijöitä, jotka voivat saada nuoret lähtemään yrittäjiksi, esimerkiksi vanhempien omistaman yrityksen jatkaminen tai lähipiirin tuki. Nuoren omat arvot ja asenteet yrittäjyyteen ovat avainasemassa, kun yrittäjyysmahdollisuutta pohditaan uravaihtoehtona.

Suomessa on pitkään puhuttu korkeasta työttömyysasteesta, suurten ikäluokkien eläköitymisestä ja työvoimapulasta. Kaikki, jotka pystyvät työhön, pitäisi saada työelämään mukaan. Työuria pitäisi pidentää molemmista päistä. Tilastot osoittavat, että nuorten työttömyys on edelleen melko korkea. Myös viimeisin alueellisten työmarkkinoiden muutos -tutkimus (Työvoimapula uhkaa... 2012) osoittaa, että vuoteen 2020 mennessä Suomeen tarvitaan noin 150 000 uutta työntekijää. Jos työllisyysaste pysyy nykytasolla, työntekijöiden määrä ei riitä korvaamaan työmarkkinoilta poistuvien joukkoa. Siksi työttömiä, maahanmuuttajia ja työvoiman ulkopuolella olevia täytyy saada työmarkkinoille tehokkaammin ja työuria pitää pidentää. Joka vuosi eläkkeelle jää vajaat 80 000 henkeä. Osalla alueista työuraansa aloittavia on vain kolmannes eläkkeelle siirtävistä.

2.1 Tutkimuksen taustaa

Nuorisotyöttömyydessä pitkäaikaistyöttömyys tuo riskin syrjäytyä työmarkkinoilta pysyvästi. Se merkitsee usein henkilökohtaisten ongelmien myötä suuria yhteiskunnallisia kustannuksia. (Nuorten ohjausyhteistyö...2011, 2.) Nuorten pitkäaikaisyöttömyys ja yrittäjyys ovat myös Tekemällä Tulevaisuuteen -projektin teemoja.

Haastateltavat asiakkaat tulivat projektin kautta. Valinta tehtiin nuorista alle 30 – vuotiaista projektin asiakkaista. Sovimme yhdessä Tekemällä tulevaisuuteen - projektin kanssa opinnäytetyön tekemisestä toukokuussa 2011, kartoitimme projektin tavoitteiden ja tulosten suhdetta ja teemoja, ja päädyimme nuorten yrittäjyyteen. Projektilla on tavoitteena saada tietty osa nuorista työllistymään yrittäjiksi.

Tekemällä tulevaisuuteen -projektin vastuuviranomaisena ja toteuttajaorganisaationa toimii Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Projekti toimii Suupohjan, Kuusiokuntien, Seinäjoen ja Järvisseudun seutukuntien alueella, mukana ovat myös kunnat; Ilmajoki, Karijoki, Kurikka, Teuva, Isojoki, Kauhajoki, sekä Lapua. Hanke on toiminut 1.9.2009 alkaen, toimintalinjanaan työllistymisen ja työmarkkinoilla pysymisen edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen. Projektin kohderyhmään kuuluvat alle 30-vuotiaat nuoret, joilla on ammatillinen koulutus, sekä vajaakuntoiset nuoret työnhakijat, joilla on ongelmia työmarkkinoille kiinnittymisessä. (Euroopan sosiaalirahaston... [Viitattu 24.10.2011].)

Projektin tavoitteisiin kuuluu löytää pysyväluonteinen ratkaisu 80 prosentille projektiin osallistuneista. Ratkaisu voi olla: työ, koulutus, yrittäjyys tai muu ratkaisu nykyiseen tilanteeseen verrattuna. Projektilla pyritään lisäämään nuorten yrittäjyyttä ja luomaan Etelä-Pohjanmaan alueelle toimiva ja aktiivinen kumppanuusverkosto ohjaamaan nuoria työmarkkinoille. Hankkeen tavoitteena on myös turvata osaan työvoiman saatavuus tulevaisuudessa ja auttaa nuoria työllistymään omaan maakuntaan. Yhteistyötä tehdään paikallisten yrittäjähdistysten kanssa Etelä-Pohjanmaan Yrittäjien tuella. Projektin hyviä työkäytäntöjä hyödyntävät hakijaorganisaatio, alueen oppilaitokset, nuorten työpajat sekä alueen yritykset. Projektin tuloksia hyödynnetään seutukunnissa kumppanuuteen perustuvassa nuorten ohjauksessa. (ESR-projektisuunnitelma 2010, 3-5.)

Tekemällä tulevaisuuteen -projekti tekee yhteistyötä alueen Työ- ja elinkeinotoimistojen, oppilaitoksien, eri järjestöjen sekä alueen pk-yrittäjien kanssa. Hanke kehittää toimintamallia, jossa ammatillisen koulutuksen suorittaneiden nuorten sijoittuminen työmarkkinoille paranee. Projektilla haetaan myös uusia toimintamalleja nuorten yhteiskuntatakuun toteuttamiseen Etelä-Pohjanmaan alueella. (Euroopan sosiaalirahaston...[Viitattu 20.10.2011].)

Opinnäytetyössä yhteistyötahoina ovat Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, maakunnan TE -toimistot eli Seinäjoen seudun-, Härmänmaan-, Järvisseudun-, Suupohjan ja Kuusiokuntien työ- ja elinkeinotoimistot. Haastateltavat asiakkaat ovat ohjautuneet hankkeeseen näiden toimistojen kautta. (ESR-projektisuunnitelma 2010, 4.)

Tekemällä tulevaisuuteen – projektin työnhakuvalmentajat tekevät tiivistä yhteistyötä 10 -päivää kestävästä työnhakuvalmennusjakson alusta lähtien. Työnhakuvalmennus sisältää kattavan yrittäjyysosion, jonka jälkeen alkavan yrittäjän palveluista kiinnostuneet nuoret ohjataan seudullisiin yrityspalveluihin tai kuntien elinkeinotoimeen. Lisäksi hyödynnetään Sedun mentoripankkia. Nuoria tuetaan ja ohjataan työhön tai yrittäjyyteen koko sen ajan, kun he ovat projektissa mukana. (ESR-projektisuunnitelma 2010, 6,7.)

2.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimusalue

Tutkimus on tehty Tekemällä tulevaisuuteen projektille Seinäjoella. Projektiin kuuluvien, kymmenen nuoren avulla on tarkoitus selvittää alle 30-vuotiaiden nuorten ajatuksia ja asenteita yrittäjyydestä ja yrityksen perustamisesta. Kiinnostaako yrittäjyys tarpeeksi, että se johtaisi yrityksen perustamiseen? Etsin vastauksia kysymyksiin:

- miten nuoret kokevat yrittäjyyden?
- mitä ominaisuuksia / piirteitä yrittäjällä pitäisi olla?
- mitkä tekijät nuoren mielestä estävät yrittäjäksi lähtemistä ja mitkä tekijät tukevat yrittäjyyttä?
- keneltä tai miltä taholta nuoret haluaisivat tukea yrittäjäksi lähtemisessä?

3 NUORUUS ELÄMÄNVAIHEENA

Tässä kappaleessa tarkastelen nuoruusikää elämänvaiheena, johon liittyy paljon fyysisiä ja psyykkisiä muutoksia ja kehitystehtäviä. Tarkoitukseni on auttaa ymmärtämään sitä, miten nuoruus vaikuttaa yksilön tapaan elää, tuntea ja ajatella. Tavoitteena on myös selvittää nuorten asenteita työtä, yrittäjyyttä ja koulutusta kohtaan. Käsittelen asioita, jotka ovat tyypillisiä nuoruusiälle, ja jotka usein saattavat aiheuttaa hämmennystä ja elämänhallinnan ongelmia. Hellströmin (2010, 198) mukaan nuoruuden ikävaihetta on vaikeaa tarkkaan määritellä, nuoruus on vaihe lapsuuden ja aikuisuuden välissä. Varhaisnuoriksi kutsutaan 7-12-vuotiaita, varsinaiseksi nuorisoksi 13–17-vuotiaita ja nuoriksi aikuisiksi 18–24-vuotiaita. Laajimmillaan nuorina pidetään vielä 30-vuotiaita.

Aaltosen, Ojasen, Vihusen ja Vilenin (2003, 13) mukaan nuoruus-käsite vaihtelee yksilöittäin ja kulttuureittain. Se mihin kulttuuriin nuori kuuluu, määrittelee pitkälle sen, miten kauan muiden mielestä nuoruutta on hyväksyttävää viettää. Työ- ja elinkeinotoimiston määritelmässä nuoriin katsotaan kuuluvan henkilö, joka on 17-29-vuotias. Myllyniemen mukaan (2010, 11) Nuorisobarometrissa määritelmä nuorista käsittää 15–29-vuotiaat. Samaa ikäjaottelua on käytetty Nuorisobarometreissa vuodesta 1994 lähtien. Työhallinnossa taas esimerkiksi Sanssi-kortin voi saada, jos on alle 30-vuotias vastavalmistunut nuori. (Nuorten palkkatuki... 2011.)

3.1 Kehitystehtävät nuoruudessa

Murrosikä on suurin murroskausi, jonka ihminen kokee elämässään. Murrosiässä nuoret ovat egoistisia, itsepäisiä ja kypsymättömiä. Voimakkaita, nopeasti vaihtuvia tunteita on paljon. Nuoruus tuo eteen uusia kehityshaasteita, kuten irrottautuminen omista vanhemmista ja kapinointi vanhempia, sekä muita auktoriteetteja vastaan. Nuori provosoi yhteenottoja ja rikkoo sääntöjä. Koulunkäynti vaikeutuu, sen myötä koulumotivaatio laskee ja nuori kokee keskittymisvaikeuksia. Nuori rakentaa omaa persoonallisuuttaan ja muodostaa minäkäsitystään. Hyväksyntää haetaan rohkeilla tempuilla ja tekemällä kiellettyjä asioita. Ikätoverit alkavat korvata vanhempia ja kaverien hyväksyntä on tärkeää. Yhdessäoloon kaveriporukan

kanssa liittyy tunne samankaltaisuudesta, yhteisymmärryksestä, positiivisesta vastuusta, ettei kaveria jätetä yksin. Nuori etsii mielipiteitään ja valikoi arvojaan. Nuoren elämään kuuluu myös parisuhdetaitojen opettelu, valmistautuminen tulevaan työelämään ja pitkäaikaisempaan parisuhteeseen. (Hellströmin 2010, 198, 199; Aaltonen ym. 2003, 85–87.)

Nuoren käsitys ajasta laajenee ja ajan jäsentäminen paranee. Kriittisyys kuuluu kehitysvaiheeseen. Nuoren ajattelutaidot kehittyvät merkittävästi, mutta ajattelu saattaa olla mustavalkoista: asia on joko hyvä tai paha. Nuori kyseenalaistaa vanhempiensa arvot, elämäntavan ja uskon. Nuori haluaa löytää oman tiensä ja maailmankatsomuksensa. (Varhaisnuoruuden kasvu... 21[Viitattu 1.1.2012].)

Keskinuoruudessa (noin 15–18-vuotiaana) nuoren kehitystä edistää, jos nuori voi jakaa yhteiset harrastukset kaveriporukan kanssa. Se auttaa irrottautumaan vanhemmista, mutta vanhemmat säilyvät kuitenkin nuoren elämän tärkeimpinä aikuisina. Nuoren elämässä ystävyys-suhteet saavat merkittävän sijan. (Rantanen 2004, 46–47.) Yhteenkuuluvaisuuden ja vertaisuuden tunne ikätoverien kanssa on lapsen ja nuoren kehitykselle erityisen tärkeää. Vertaisryhmässä saadut kokemukset muokkaavat nuoren itsetuntoa. Tästä syystä vertaistuen puuttuminen on riski nuoren kehitykselle. Ystävyys-suhteiden merkitys itsetunnon ja mielenterveyden kehitykselle on äärimmäisen tärkeää. (Lasten ja nuorten... 2011, 13.)

3.2 Nuorten arvoja ja asenteita

Ihmisen suhtautumista eri asioihin, sekä hänen päätöksiään ohjaavat arvot ja asenteet. Arvot ovat näkymättömiä ja tiedostamattomia, mutta ne vaikuttavat valintojen taustalla. Arvot ovat syvällisempiä ja muuttuvat hitaammin kuin asenteet. Asenne tarkoittaa tapoja, millä suhtaudumme ympäröivään maailmaan. Ne voivat olla myönteisiä, neutraaleja tai kielteisiä ja ovat johdettavissa yksilön arvoista. (Lassila 2007, 24.)

Viimeaikoina on huomioitu, että työmarkkinoille on tullut sukupolvi, joka poikkeaa radikaalisti edellisistä sukupolvista. Nuorten ja vanhempien ikäluokkien eroista ensimmäinen näyttäisi olevan se, että työ merkitsee nuoremmille ikäluokille vähemmän kuin vanhemmille ikäluokille. (Haavisto 2010, 27.) Tätä tietokoneiden ja matkapuhelimien aikakaudella kasvanutta sukupolvea on alettu kutsumaan Y-sukupolveksi. Tämä sukupolvi tuo haasteita työelämään, se hallitsee uuden tekniikan paremmin, on koulutetumpi kuin edelliset sukupolvet ja on näin valmiimpi nykyaiseen työelämään. Toisaalta tämän sukupolven arvot ja elämäntavat ovat erilaisia eivätkä aina helposti istu perinteiseen työelämään. Nuorten ja vanhempien välisestä ristiriidasta kertoo nuorten aikuisten syrjäytyminen työelämästä. (Ahonen, Hussi & Pirinen 2010, 23.)

Y-sukupolven työntekijät asettavat haasteita johtamiselle ja yrityksen johtamismalleille. Heille asiat eivät ole itsestäänselvyksiä, eivätkä he pelkää lähestyä esimestään hierarkian pelossa. He vaativat huomioon ottamista ja palautetta, sekä tasa-arvoista, oikeudenmukaista kohtelua. Monella Y-sukupolven työntekijällä ei ole kovin paljon kertynyt työkokemusta. Työelämän odotukset saattavat olla liian korkeita, juuri näistä korkeista odotuksista johtuen nuoret kokevat epäonnistumisia ja kokevat tulevaisuutensa hyvin epävarmana. Moni nuori kokee, ettei valoisampaa tulevaisuutta ole odotettavissa ja tämä aiheuttaa masennusta. (Ahonen ym. 2010, 24.)

3.3 Nuorten kohtaamia ongelmia

Kaverit ovat nuorelle peili, josta nuori näkee hyväksytäänkö hänet. Jos kaverit hyväksyvät, on nuoren helpompi hyväksyä itsensä. Ystävyysuhteet opettavat nuorelle toisten huomioon ottamista, toisiin luottamista, antamista ja saamista. Pettymykset ovat haasteita nuoren kasvulle. Opitut ihmissuhdetaidot luovat pohjaa myöhemmin tuleville parisuhteille. Tässä nuoruuden vaiheessa yksinäisyys on kehityksellinen riski. Vanhempien ja muiden nuorta lähellä olevien aikuisten tulisi tunnistaa nuoren yksinäisyys ja koettaa yhdessä nuoren kanssa etsiä ratkaisua tilanteeseen. (Varhaisnuoruuden kasvu...24, [Viitattu 1.1.2012].) Yhdessäolo vah-

vistaa kehittyvän minuuden ja identiteetin tunnetta. Huolta aiheuttavaa on, jos nuori jää vaille ikätoverien tuomaa kasvuvoimaa. (Rantanen 2004, 47.)

Nuoren varhainen alkoholinkäytön aloittaminen vaarantaa hänen normaalikehityksensä aikuiseksi. Alkoholinkäyttöön liittyy usein käyttäytymisen ja mielen häiriöitä kuten ahdistuneisuutta ja käytöshäiriöitä. Runsaan alkoholinkäytön myötä riski harkitsemattomaan seksuaaliseen käyttäytymiseen, päihtyneenä ajamiseen, väkivaltatilanteisiin, omaisuusrikoksiin (tekijänä tai uhrina) kasvaa. (Fröjd, Kaltiala-Heino, Ranta, Von der Pahlen & Marttunen 2009, 9). Jos nuori pyrkii harppaamaan suoraan aikuisuuteen tai koettaa jarruttaa kehitystä, se on merkki alkavista kehitysvaikeuksista ja mahdollisesta avun tarpeesta. Etenkin pojilla voi tässä vaiheessa raju kehitys ilmetä käytöshäiriöinä, epäsosiaalisuutena ja päihteidenkäyttönä. Tähän pitäisi pystyä puuttumaan ajoissa. Aikuisten haasteena onkin huomioida nuoresta kumpuava avuntarve. Nuoren psyykinen oireilu voi olla merkki kehitysprosessin eriasteisista häiriöistä. Nuoruuden jälkivaiheessa (noin 19–22-vuotiaana) lopullinen aikuisen persoonallisuuden eheytyminen on kehitystehtävänä yleensä saavutettu. (Rantanen 2004, 48.)

Kelan tutkimus osoittaa, että nuorten ja nuorten aikuisten psyykinen huonovointisuus ja toimintakyvyn häiriöt ovat lisääntyneet. Vuosina 2004 – 2009 tehdyn tutkimuksen mukaan huostaan otettujen ja koulupudokkaiden määrät ovat kasvaneet. Myös lasten ja nuorten psyyken lääkkeiden käyttö on lisääntynyt jatkuvasti. Nuorten ja nuorten aikuisten sairaus poissaolot ja työkyvyttömyys masennuksen vuoksi ovat lisääntyneet. Viisi nuorta jää työkyvyttömyyseläkkeelle joka päivä. Syynä ovat mielenterveyden häiriöt. Kelan tutkimuksessa nuorella tarkoitetaan 16–29-vuotiaita nuoria ja nuoria aikuisia. Viidennes vuoden 2009 mielenterveyden häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneistä oli alle 30-vuotiaita. (Raitasalo & Maaniemi 2011, 4, 6.)

4 TYÖELÄMÄN, VÄESTÖN JA YMPÄRISTÖN MUUTOS

Tässä kappaleessa käyn läpi työelämän muutoksia, väestömuutoksia ja kasvu ympäristön muutoksia ja niiden vaikutuksia ihmisten elämään. Käyn läpi myös nuorten yhteiskunnallista tilannetta ja työttömyystilannetta, sekä nuorten työttömyyden ja syrjäytymisen ehkäisyä ja hoitoa.

Yritykset ovat joutuneet sopeutumaan kansainväliseen kilpailuun, minkä myötä muutokset tuotantotavoissa ovat aiheuttaneet muutoksia työvoiman tarpeeseen. Globalisaation myötä teollinen valmistus ja perustuotanto siirtyvät osittain Suomen ulkopuolelle, mikä muuttaa kansallista elinkeinorakennetta. Kasuvia toimialoja ovat kaupan- ja palveluiden alat. Ammattirakenteitten ja ammattien nopea muuttuminen ovat asettaneet haasteita osaamiselle ja työvoiman ja työpaikkojen kohtaannolle. Väestön muutokset asettavat haasteita, kun nuoret ikäluokat ovat pieniä ja poistuma työmarkkinoilta on suurempi kuin työmarkkinoille tulo. Väestön ikääntymisen vuoksi myös koulutusjärjestelmää pitää tehostaa, nivelvaiheita nopeuttaa ja opintoaikoja lyhentää. Samalla työikäisen aikuisväestön mahdollisuuksia kehittää itseään on oltava riittävää. Muuttoliike maan sisällä ja maahanmuutto luovat paineita työhön ja koulutukseen. Koulutukselle haasteita asettaa myös työelämän muutos ja kohtaanto-ongelma, sekä lasten ja nuorten kasvu ympäristön muutos. (Kekkonen 7 – 8, [Viitattu 31.8.2011].)

Koulun ulkopuolinen ympäristö ja yhteisöt ovat monimuotoistuneet. Lasten kasvu ympäristön vaikuttajia ovat televisio ja Internet. Yhteiskunnan kannalta on tärkeää, että nuorten koulutusvalinnat vastaava mahdollisimman hyvin työvoiman tarpeeseen. Teknologinen kehitys on luonut uusia mahdollisuuksia ylläpitää sosiaalisia yhteyksiä ja verkostoitumisen mahdollisuuksia. Se on myös lisännyt yhteiskunnallisen osallistumisen tapoja ja helpottanut tiedon ja palvelujen tarjontaan ja saatavuutta. Työkeskeisyys on vähentynyt, työpaikkasidonnaisuudesta on siirrytty urasidonnaisuuteen, työmarkkina- ja alueellinen liikkuvuus on lisääntynyt. Nähtävissä on syrjäytymisen kulttuuri (kierre), individualisaatio ja omat jutut, sekä työn viiheellistyminen. (Kekkonen 9, [Viitattu 31.8.2011].)

Tulevaisuuden haasteita ovat työvoiman pitäminen työkykyisenä nykyistä pidempään, kasvavan vanhusväestön hoito- ja hoivapalvelujen turvaaminen, väestöryhmien välisten suurten terveysterojen vähentäminen, iän myötä yleistyvät kansantaudit, mielenterveysongelmat, nuorten ja lasten kasvuolojen parantaminen, sekä päihteistä aiheutuvat sairaudet ja niiden ennaltaehkäisy. (Koulutus ja tutkimus... 2007, 16.)

4.1 Nuorten yhteiskunnallinen tilanne

Nuoruudesta aikuisuuteen -siirtymävaiheen keston katsotaan venyneen ja monimutkaistuneen. Sille on tyypillistä nykyisin epävarmuus, katkoksellisuus ja erilaiset riskit. Tämä näkyy esimerkiksi tulevaisuuden suunnittelun ja ammatinvalinnan vaikeutumisena, koulutusaikojen pidentymisenä, koulutusten keskeyttämisinä, työttömyytenä, sekä pätkä- ja osa-aikatyönä. Se näkyy myös kotoa muuttamisen ja perheenperustamisen lykkääntymisenä, sekä riippuvuutena yhteiskunnan tuista tai vanhempien avustuksista.(Pietikäinen, 5 [Viitattu 11.10.2011].)

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto (STKL) on huolissaan siitä, kuinka Suomessa nuorten tilanne on vaikeutunut. Vuoden 2011 elokuussa nuorten työttömyys oli 20,4 prosenttia ja opiskelupaikan sai halukkaista vain joka neljäs. Koulun päättämisen jälkeen ilman jatko-opiskelupaikkaa tai työtä on n. 60 000 nuorta, heidän tilanteestaan ei edes tiedetä. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto vastustaa Suomen hallituksen suunnittelemaa leikkauksia koulutuksista, työpajatoiminnasta ja oppisopimuskoulutuksesta. On sosiaalisesti kestävämpiä ja lyhytnäköistä viedä nuorilta väyliä opiskelusta ja oman tulevaisuuden rakentamisesta. Opiskelu- ja työpaikan turvaaminen on tasa-arvoisten mahdollisuuksien luomista jokaiselle. Koulupudokkaihin satsaaminen on tärkeää, mutta vielä tärkeämpää on turvata riittävät opiskelupaikat ja olla kiristämättä opintojen tukemisen ehtoja. Nyt on luotava nuorille uskoa ja luottamusta tulevaisuuteen. (Lindberg & Särkelä 2011.)

4.2 Nuorten työttömyys ja syrjäytyminen

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan vuoden 2012 helmikuussa Suomen työttömyysaste oli 7,7 prosenttia, työttömänä oli 204 000 henkilöä. Nuorten 15–24-vuotiaiden työttömyysaste oli 20,5 prosenttia, tiedot ovat ILO/EU -määritelmän mukaisia. Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan työ- ja elinkeinotoimistoissa oli helmikuun 2012 lopussa kaikkiaan 254 000 työnvälityksen säädösten mukaisesti työttömäksi työnhakijaksi tilastoitua. Nuoria alle 25-vuotiaita työttömiä oli 32 000 henkilöä. (Helmikuun työttömyysaste...2012.)

Nuorisotyöttömyys on jäänyt verrattain korkeaksi työmarkkinatilanteen kohentumisesta huolimatta. Vailla ammatillista tutkintoa olevien tilanne vaikuttaa huonolta, mitä alhaisempi koulutus sitä suurempi työttömyysriski. Nuorisotyöttömyys ja koulutuksen ulkopuolella oleminen on yhteiskunnallisessa keskustelussa yhdistetty sosiaalisiin ongelmiin ja syrjäytymiseen. (Pietikäinen, 5 [Viitattu 11.10.2011].) Osaltaan nuorten yhteiskuntatakuu varmistaa sen, että jokaiselle vastavalmistuneelle alle 25-vuotiaalle ja alle 30-vuotiaalle nuorelle kyetään tarjoamaan työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömyyden alkamisesta. Hallitusohjelman mukainen nuorten yhteiskuntatakuun toteuttaminen aloitetaan vuonna 2012 ja täysimääräisesti se astuu voimaan vuoden 2013 alusta. (Nuoret osaaviksi ja... [Viitattu 1.11.2011].)

Nuorisosiosiaalityö on pannut merkille, ettei vakiintuneilla ohjaus- ja palvelujärjestelmillä ole riittäviä keinoja vastata nuorten sosiaaliseen syrjäytymiseen liittyviin koulutus-, kuntoutus- ja työllistymistarpeisiin (Karjalainen & Sarvimäki 2005, 51.) Varsinaisesti nuorille 15–17-vuotiaille suunnatut palvelut ovat vähäisiä. Erityisen tukala on koulutus- ja työmarkkinoilta poisjääneiden 15–17-vuotiaiden nuorten tilanne, sillä palvelujärjestelmässä kukaan ei vastaa heistä. He eivät enää koe olevansa kasvatus ja perheneuvolan asiakkaita, eikä heillä yleensä ole oikeutta työmarkkina- tai toimeentulotukeen. Mielenterveyspalvelujen osalta he muodostavat eräänlaisen väliinpuotoajaryhmän. On vaarana, että nuoret putoavat yhteiskunnan tukiverkkojen ulkopuolelle. (Suikkanen & Linnakangas 2004, 36–42.)

4.3 Nuorten työttömyyden ja syrjäytymisen ehkäisy ja hoito

Moniammatillinen yhteistyö on keskeistä nuorten tukemisessa. Yhteispalvelujen koordinointi eri toimijoiden välillä tulisi yhdistää tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Erityisesti sosiaalityössä nuorten katsotaan jääneen marginaaliin ja nuorisososiaalityön olevan suhteellisen kehittymätöntä. Havainnot osoittavat, ettei vakiintuneilla ohjaus ja palvelujärjestelmillä ole riittäviä keinoja vastata nuorten sosiaaliseen syrjäytymiseen liittyviin koulutus-, kuntoutus- ja työllistymistarpeisiin. (Karjalainen & Sarvimäki 2005, 51, 52.)

Olennaisia yhteiskuntapoliittisia tavoitteita ovat olleet nuorten siirtymävaiheprosessin tehostaminen, koulupudokkaiden ja ammatillisen koulutuksen keskeyttäneiden määrän pienentäminen sekä nuorisotyöttömyyden ja syrjäytymisen ennaltaehkäisy. Tavoitteina on tehostaa opinto- ja ammatinvalintaohjausta, nopeuttaa opintoja ja tukea työllistymistä ammatillisten opintojen jälkeen, sekä parantaa poikkihallinnollista yhteistyötä. Nuorten työttömyyden on nähty liittyvän etenkin nivelvaiheen toimimattomuuteen ja ohjausresurssien puutteellisuuteen. Juuri nyt nuoriin kohdennetussa työvoima- ja koulutuspolitiikassa keskeiseksi asiaksi nousee nuorten yhteiskuntatakuu, joka on työhallinnon vastuualueetta, sekä opetusviranomaisten päävastuunaan toteuttama koulutustakuu. Keskeisenä työvoima- ja koulutuspoliittisena tavoitteena pidetään työpajatoiminnan vakinaistamista. (Pietikäinen, 8 [Viitattu 11.10.2011].)

5 YRITTÄJYYS SUOMESSA

Tässä luvussa käsittelen yrittäjyyttä Suomessa, yrittämisen haasteita ja kehittämistarpeita, yrittäjyyskasvatusta, nuorten yrittäjyyttä ja nuorten valmiuksia yrittämiseen.

Kuka tahansa voi lähteä yrittäjäksi riippumatta sukupuolesta, iästä, koulutuksesta tai kokemuksesta. Yrittäjänä menestymiseen vaikuttavat osaaminen ja työkokemus, sekä tietyt persoonallisuuden piirteet, kuten rohkeus, ahkeruus, vastuullisuus, pitkäjänteisyys ja määrätietoisuus ja muut tekijät. Siihen vaikuttavat myös muut yrittäjästä riippumattomat tekijät, kuten suhdannevaihtelut, toimintaympäristön muutokset, toimialarakenne, sekä alueellinen ja yleinen suhtautuminen yrittäjyyteen. Menestyminen yritystoiminnassa on kuitenkin monen tekijän summa. (Sinustako yrittäjä? [Viitattu 5.1.2012].)

Suomi on yrittäjyysaktiivisuudessa edelleen innovaatiovetoisten talouksien keskitasoa, mutta alkavien yrittäjien määrä on vähentynyt viimeisen parin vuoden aikana. Tämä käy ilmi 54 maan yrittäjyysaktiivisuutta ja yrityksen perustamistoimenpiteitä kartoittavasta Global Entrepreneurship Monitor (GEM) -tutkimuksesta. Tutkimuksen Suomen osuuden vuonna 2009 rahoitti työ- ja elinkeinoministeriö ja Turun kauppakorkeakoulu, joka on toteuttanut tutkimuksen. GEM-tutkimuksen mukaan Suomessa uusia liiketoimintamahdollisuuksia havaitsevista ja yrityksen perustamiseen kykenevistä yksilöistä vain pienellä osalla on suunnitelmia ryhtyä yrittäjäksi. Lisäksi nuorten aikuisten keskuudessa yrittäjyysaktiivisuus on laskenut. Suomalaisen yrittäjyyden tunnusluvut ovat muuttuneet heikompaan suuntaan. Yrittäjien kasvuhakuisuus on yhä huomattavan matala, toteaa akatemiaprofessori Anne Kovalainen. (Yrittäjien kasvuhakuisuus... 2010.)

5.1 Yritykset ja yrittäjyys

Yritykset jaetaan koon mukaan: alle 250 henkilön yritys on pk-yritys, 50 – 249 työntekijän yritykset ovat keskisuuria, alle 50 työntekijät yritykset ovat pieniä ja alle 10 työntekijän yritykset ovat mikroyrityksiä. Työntekijämäärältään 250 tai yli ovat suuryrityksiä. Suomessa on tilastokeskuksen laskelmien mukaan vuoden 2010 lopussa 318 951 yritystä. Jos maa-, metsä- ja kalatalous jätetään pois, yrityksiä on 262 548, näistä alle 10 työntekijän yrityksiä on 245 099 (93,4 %), pienyrityksiä 14 514 (5,5 %), pk-yrityksiä 2321 (0,9 %) ja suuryrityksiä 614 (0,2 %). (Yrittäjyys Suomessa 2011.)

Suomen kansantaloudelle pienet ja keskisuuret (pk) yritykset ovat tärkeitä. Näissä yrityksissä työskentelee noin 862 000 kokopäiväistä työntekijää, kaikkiaan kokopäiväisiä työntekijöitä on yrityksissä lähes 1,4 miljoonaa. Tämä on 63 prosenttia koko yrityssektorin työntekijöistä. Yritysten 350 miljardin euron liikevaihdosta yli puolet syntyy pk-yrityksissä, bruttokansantuotteesta pk-sektorin osuus on yli 40 prosenttia. Lisäksi erityisesti pk-sektorin yritykset ovat lisänneet henkilöstöään viime vuosikymmenen puolivälistä, kolme neljästä uudesta työpaikasta syntyy pk-yrityksiin. Henkilöstöään ovat lisänneet pienet yritykset 62 prosentilla, keskisuuret 41 prosentilla ja mikroyritykset 39 prosentilla, kun suurten yritysten henkilöstön lisäys on jäänyt 24 prosenttiin. (Yrittäjyys Suomessa 2011.)

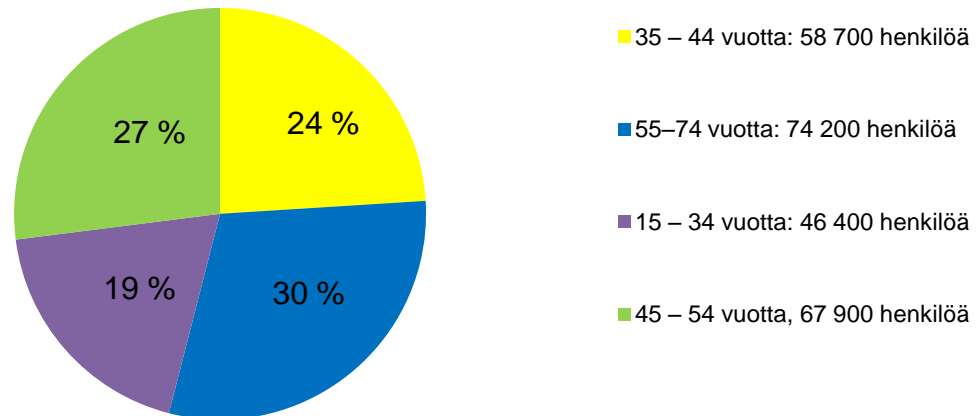
Akolan, Heinosen, Kovalaisen, Pukkisen ja Österbergin (2007, 176 - 177) tekemässä tutkimuksessa tarkasteltiin tilastojen ja kyselyaineistojen kautta päätoimista, sivutoimista ja toistuvaa yrittäjyyttä. Näistä kolmesta yrittäjyysmuodosta päätoimisuus esiintyy muihin verrattuna pysyvämpänä ja ammattimaisempana ratkaisuna. Sivutoiminen yrittäjyys liitetään erilaisiin elämänvaiheisiin, kuten työuran alku- ja loppuvaiheisiin. Se on myös taloudellisesti ja volyymin perusteella pienimuotoisempaa toimintaa. Toistuvassa yrittäjyydessä toimeentulonsa hankkiakseen henkilö siirtyy edestakaisin palkkatyön ja yrittäjyyden välillä, hakien itselleen luontevinta toimintatapaa. Tulokset näyttäisivät osoittavan, että mikäli henkilö ei ansio-työuransa alkuvaiheessa kokeile yrittäjyyttä missään vaiheessa, todennäköisyys kokeilla sitä myöhemmin on vähäinen.

5.2 Yrittämisen haasteita ja kehittämistarpeita

Pohjoismaiden yhteisiä haasteita lähivuosina ovat uuden kasvun luominen talouskriisin jälkeen, maiden demografinen kehitys sekä ilmasto- ja ympäristöhaasteet. Pohjoismaiden on hyvä tehdä yhteistyötä näiden asioiden puitteissa. Maiden elinkeinoministerit haluavat yhdistää voimavaransa ja tehdä tiivistä yhteistyötä luovien ratkaisujen löytämiseksi yhteisiin haasteisiin. Alkaneen kolmivuotiskauden aikana elinkeinoalan yhteistyössä keskitytään neljään panostusalueeseen: innovaatio, yrittäjyys, vihreä kasvu ja hyvinvointi. Pohjoismaiden elinkeinoministerit ovat tehneet päätöksen kuudesta lippulaivahankkeesta konkreettisten tulosten saamiseksi. Visiona on tehdä Pohjoismaista johtava alue vihreän kasvun ja hyvinvoinnin innovaatioiden alalla. (Innovaatio- ja elinkeinopolitiikan...2011, 5.)

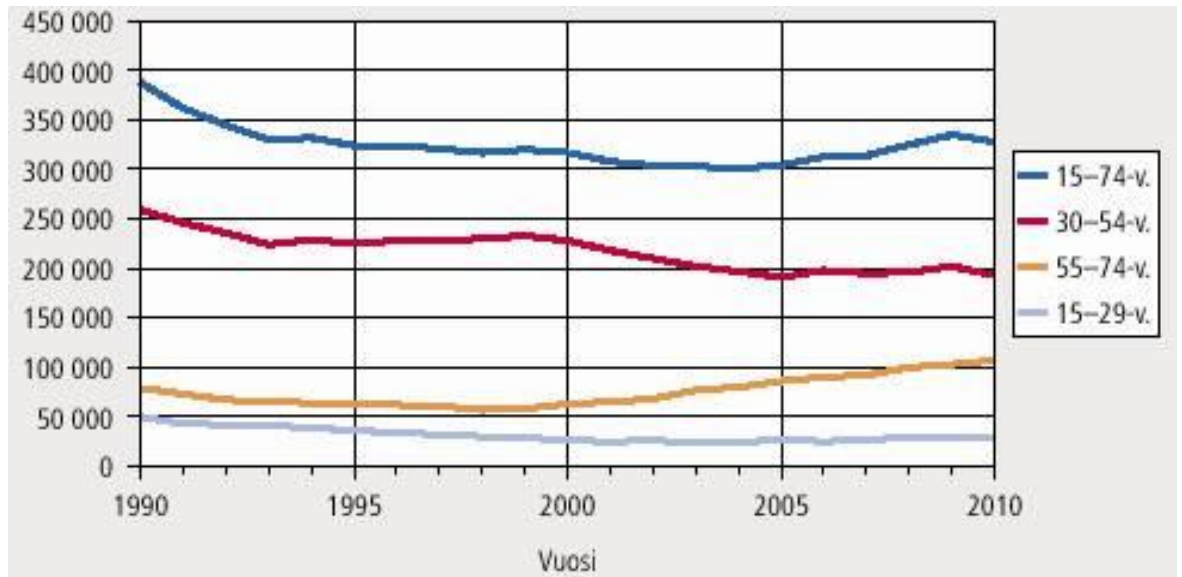
Yhteiskunta asettaa jatkuvasti haasteita omalle yrittämisen edistämislleensä sekä yksittäisille yrittäjille ja yrityksille. Talouden kehittäminen edellyttää yrittäjyyden kasvattamista kasvuvaiheessa samalla tavalla kuin taantumassakin. Haasteita tulee kahdelta taholta: viranomaisten ja muiden toimijoiden odotuksista, sekä omasta yrittäjyydestä ja sen arjesta. (Ammatinharjoittajien ja yrittäjien...([Viitattu 9.4.2012].)

Yrittäjäjärjestön oman pk-yritysbarometrin mukaan 50 000 yrittäjää Suomessa luopuu liiketoiminnasta seuraavan viiden vuoden kuluessa (Tammelin 2011, 23). Yrittäjien ikäjakauma vuonna 2010, osoittaa selvästi, että suurin osa maamme yrittäjistä on lähellä eläkeikää (kuvio 1). Suomessa eläköityy lähivuosina kymmeniä tuhansia yrittäjiä, huolimatta siitä, että yrittäjät jatkavat työelämässä pitempään kuin palkansaajat. Suomalaisten yrittäjien ikäjakaumasta päätellen vain 19 prosenttia on nuoria. Tässä jaottelussa nuorilla tarkoitetaan 15 - 34-vuotiaita yrittäjiä. Eläköityminen voi merkitä yrityksen toiminnan loppumista, jos jatkajaa ei omasta perheestä ole, tai yritykselle ei löydy ostajaa. Yrittäjien keski-ikä on noussut neljällä vuodella viimeisen 15 vuoden aikana. Tilastot osoittavat, että nuorten yrittäjien määrä vähenee koko ajan. Lisäksi nuoret ikäluokat pienenevät ja entistä harvempi nuori on itse valmis perustamaan uuden yrityksen. (Yrittäjyyskatsaus 2011, 109.)

Kuvio 1. Yrittäjien ikäluokittelu vuoden 2010 tilastotietojen mukaan. Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus (Yrittäjyyskatsaus 2011, 109.)

Etelä-Pohjanmaalla yli 50-vuotiaiden yrittäjien osuus on koko Suomeen verrattuna keskimääräistä suurempi, ikääntymiseen liittyvä haaste on tiedostettu ja edistämistoimiin on ryhdytty tarmokkaasti. Etelä-Pohjanmaa on edelläkävijämaakunta yritysten omistajanvaihdosten edistämisessä. (Varamäki, Lautamaja & Tall 2010, 14.) Kuitenkin Ikääntyneiden 55–74-vuotiaitten yrittäjyys kasvaa voimakkaasti. Kun otetaan mukaan maatalousyrittäjät ja yrittäjäperheen jäsenet, on yrittäjien määrä 2000-luvulla kasvanut (kuvio 2). Syynä on väestön ikärakenteen muutos ja ikääntyneiden yleistynyt työssäkäynti. Pitkän aikavälin tarkastelu kuitenkin osoittaa, että yrittäjien kokonaismäärä ja osuus Suomen väestöstä on ollut laskeva. Laskusuunnan taustalla on elinkeinorakenteen muutos, kun maataloudesta on siirrytty palkkatyöhön. Tämä aleneva suunta näkyi vielä 1990-luvulla kaikissa ikäryhmissä. (Järnefelt 2011.)

Kuvio 2. Yrittäjien määrä ikäryhmittäin eroteltuna, vuosina 1990–2010 (Järnefelt 2011).

Seinäjoen ammattikorkeakoulu (SeAMK) ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus ovat tutkineet omistajanvaihdoksia Etelä-Pohjanmaalla. Saatua tietoa omistajanvaihdostavoista sekä ostaja- ja myyjäyritysten profiilista voi tietyin varauksin yleistää koskemaan koko Suomea. Vuoden 2010 kyselyn mukaan yli 50-vuotiaista etelä-pohjanmaalaisista yrittäjistä 27 prosenttia arvioi yrityksen jatkajan tulevan oman perheen piiristä, 32 prosenttia uskoi yrityksen myyntiin ulkopuoliselle ja 30 prosenttia arvioi yrityksen toiminnan päättyvän kokonaan. Sukupolvenvaihdos on todennäköisin vaihtoehto teollisuudessa, kaupan alalla taas yritykset pääosin myydään ulkopuolisille. Rakennusalalla on eniten yrityksiä joiden toiminta loppuu tässä vaiheessa. (Yrittäjyyskatsaus 2011, 67; Varamäki ym. 2010, 36, 37.)

Varamäen ym. (2010, 47) mukaan yrityksilleen jatkajaa etsiviltä yrittäjiltä kysyttiin, mitä keinoja he olivat käyttäneet etsiessään jatkajaa yritykselleen. Vastanneista 41 prosenttia oli tarjonnut yritystään suoraan kilpailijalle tai muille yrittäjille. Yrittäjäjärjestön tai muun vastaavan kautta oli ostajaa etsinyt 23 prosenttia, 16 prosenttia oli käyttänyt henkilökohtaisia kontaktejaan ja saman verran oli hyödyntänyt Internet-palveluja tai yrityspörssijä. Vastanneita yrittäjiä pyydettiin miettimään, mitä he näkevät suurimmiksi haasteiksi omistajanvaihdokseen liittyen. Vastanneista yrittäjistä 35 prosenttia koki suurimmaksi haasteeksi jatkajan löytymisen yritykselleen ja 50 prosenttia vastaajista nimesi sen kolmen suurimman ongelman joukkoon. Yri-

tyksen arvon määrittämisen koki noin joka kymmenes vastaaja ongelmaksi ja yhtä suuri osa koki myös osaamisen siirtämisen kolmen suurimman ongelman joukkoon.

5.3 Yrittäjyyskasvatus

Yrittäjyyskasvatuksella tarkoitetaan lähinnä opetushallinnon saralla tehtävää työtä yrittäjyyden vahvistamiseksi. Yrittäjyyskasvatukseen osallistuvat myös työelämätahot ja järjestöt. Tavoitteena ovat myönteisten asenteiden lisääminen ja yrittäjyyteen liittyvien tietojen ja taitojen kehittäminen. Lisäksi tavoitteena on yrittäjyyden lisääminen, yrittäjien ja henkilöstön osaamisen kehittäminen, sekä yrittäjämäisen toimintatavan lisääminen työpaikoilla ja muussa toiminnassa. Yrittäjyyskasvatus perustuu elinikäiseen oppimiseen ja verkostomaiseen toimintatapaan. (Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat...2009, 11.)

Nuorten kasvamista yrittäjyyteen ja yhteiskunnalliseen toimintaan pitää tukea antamalla yksilöllistä aineopetusta erityistaitojen mukaan, ja tuomalla yrittäjyystee-man käsittelyyn harjoitustehtävät ja opinnäytteet (Nuoret yrittäjyyspolitiikan... 5 [Viitattu 24.10.2011]). Yrittäjyyskasvatukseen on jo havahduttu kouluissa, mutta yrittäjyyskasvatuksen kehittymistä ovat haitanneet opettajien vähäinen perehtyneisyys yrittäjyyskasvatukseen ja negatiiviset asenteet opetussuunnitelmauudistukseen. Yrittäjyyttä ei ole vielä riittävästi huomioitu opetussuunnitelmien teossa. Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteista, sisällöstä ja työtavoista ei ole riittävästi tietoa. Jatkossa on keskityttävä opettajan oppimiseen, opetussuunnitelmatyön uudistamiseen ja yrittäjyyskasvatuksen ja koulutuksen kehittämiseen. Lisäksi opettajia pitäisi motivoida yrittäjyyskasvatuksen toteuttamiseen.(Seikkula-Leino 2006.)

Jokaisessa opettajankoulutusta antavassa yliopistossa on opettajilla mahdollisuus sisällyttää tutkintoonsa valinnaisia yrittäjyyskasvatuksen opintoja. Sisällöllisesti opinnot ovat yrittäjyyteen ja liiketoimintaosaamiseen painottuneita. Opettajien peruskoulutukseen kuuluvassa harjoittelussa opiskelijoiden mahdollisuudet saada ohjausta yrittäjyyskasvatuksessa vaihtelevat, vaikka yrittäjyys kuuluu perus- ja lu-

kio-opetuksen opetussuunnitelmaan. Suurin osa opettajaksi opiskelevista ei tutustu yrittäjyyskasvatukseen missään opiskeluvaiheessa, jos opinnot eivät ole pakollisia. (Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat...2009, 28.)

Opetusministeri Henna Virkkusen mukaan yrittäjyyskasvatuksessa painottuvat eri koulutusasteiden, työ- ja elinkeinoelämän, järjestöjen, hallinnollisten ja poliittisten päätöksentekijöiden, sekä kotien kanssa tehtävä verkostoyhteistyö. Verkostoyhteistyössä kehitetään kasvatuksen ja opetuksen tavoitteita ja sisältöjä, oppimisympäristöjä sekä toimintakulttuuria, joissa oppijan yrittäjävalmiudet ja elämänhallinta vahvistuvat. Oppijalla kehittyvät tiedolliset, taidolliset ja asenteelliset valmiudet. Yrittäjämäinen toimintatapa omassa elämässä kasvaa. Tämä vahvistaa oppijan toimia tulevaisuuden työmarkkinoilla joko yrittäjänä tai työntekijänä. (Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat...2009, 8.)

5.4 Nuoret ja yrittäminen

Termi nuori yrittäjä on eri yhteyksissä nähty hieman eri tavalla. Suomen Yrittäjät ja Yksityisyrittäjien Säätiö järjestävät vuosittain Nuori yrittäjä – kilpailun missä nuorena yrittäjänä pidetään palkinnon jakovuonna enintään 35 vuotta täyttänyttä yrittäjää. (Nuori yrittäjä – kilpailu... [Viitattu 11.3.2012].) Vastaavasti työ- ja elinkeinoministeriön järjestämä Timangi 2011 nuoryrittäjyyden Suomen mestaruus – kilpailussa palkitaan nuoria yrittäjiä ja yrittäjätiimejä. Kilpailussa osallistuminen edellyttää täysi-ikäisyyttä. Kilpailuun voivat osallistua 18–32-vuotiaat nuoret yrittäjät. (Timangi 2011 -kilpailu... [Viitattu 11.4.2012].)

Myönteisiä vaikutuksia nuorten yrittäjyyskuvan rakentumiselle ovat luoneet yrittäjyyskasvatus, yrittäjä- ja yritysvierailut, sekä työelämään tutustuminen. Nuoret haluavat kiinteämmät ja jatkuvammat yhteydet yrittäjyyden ja koulun välille. Yrittäjäjärjestöt halutaan dynaamisempaan yhteistyöhön oppilaitosten kanssa. Tämä saattaisi auttaa ja tukea myös opettajia vaativassa opetustyössä. ”Yrittäjyysopis-

toa” nuoret eivät halua koulusta tehdä, mutta yrityskokeilut sopivat heidän mielestään hyvin sivistyskouluun. (Nuoret yrittäjyyspolitiikan... 6, [Viitattu 24.10.2011].)

Nuorten kynnyksen yrittäjäksi lähtemiselle voisi madaltua, jos yrittäjyyden informaatio- ja rahoitustarjouksia kehitetään lisää. Rahoitusasioita ei muutenkaan tunneta kovin tarkasti. Mentorointi ja oppisopimukset olisivat toimiva tapa antaa käytännön ohjausta yrittäjäksi ryhtyvälle nuorelle. Useimpien nuorten mielestä taloudelliset huojennukset ja perintöveron helpottaminen ovat välttämättömiä toimia yritysten sukupolvenvaihdoksen yhteydessä. Nuoret tietävät pienyrittäjän arjen ja sosiaalivakuutuksen heikkoudet. Jarruna yrittäjyydelle on edelleen 1990-lamasta periytyvä pelko velkaantumista kohtaan, lainanottamista pelätään. (Nuoret yrittäjyyspolitiikan... 4, 5, 8. [Viitattu 24.10.2011].)

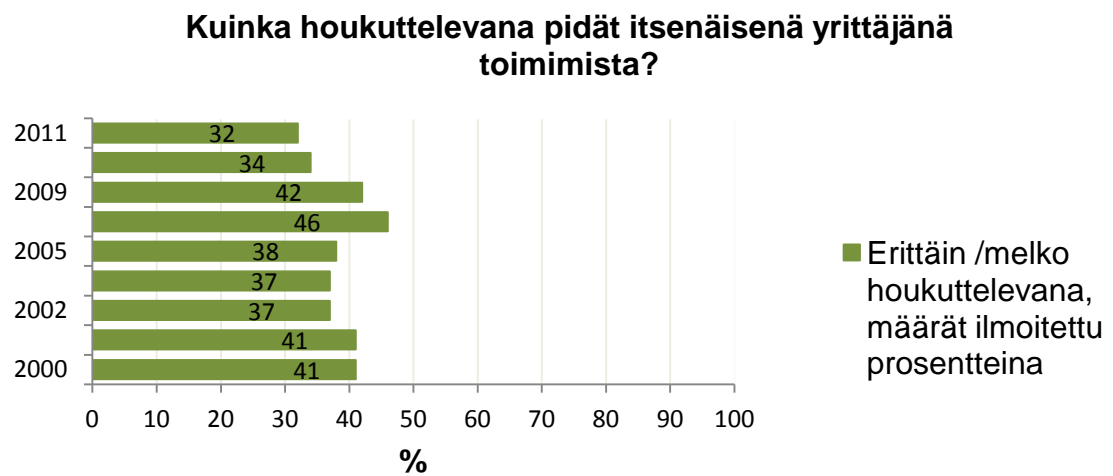
6 TUTKIMUKSIA NUORTEN YRITTÄJYYDESTÄ

Tässä luvussa esittelen muiden tutkijoiden tekemiä tutkimuksia nuoret ja yrittäjyys -teeman ympäriltä. Tutustuin ennen opinnäytetyötä kolmeen aikaisempaan tutkimukseen. Yksityisyrittäjien Säätiön kannanotossa linjataan toimenpiteitä, joilla yrittäjyyspoliittisia tavoitteita voidaan toteuttaa. Kannanottojen toimenpide-esitykset perustuvat pääasiassa Kari Paakkunaisen nuorten yrittäjyysasenteita käsittelevän tutkimuksen löydöksiin. Tässä tutkimuksessa aineistona ovat Yritys Hyvä -kirjoituskilpailun kilpailuaineet vuosilta 1984 – 2004 ja vuonna 2005 suomalaisille 15–29 -vuotiaalle tehty survey -tutkimus, sekä laaja media-aineisto. Tutkimuksen rahoitti Yksityisyrittäjien Säätiö. (Nuoret yrittäjyyspolitiikan... 3, [Viitattu 24.10.2011].) Paakkunaisen (7, [Viitattu 24.10.2011]) tutkimuksen mukaan ikään-tyminen kasvattaa yrittäjyyshaluja ja koulutus supistaa niitä. Lähipiirin yrittäjäkokemukset ja miessukupuoli tukevat vahvasti yksityiseksi ammatinharjoittajaksi tai yrityksen vetäjäksi ryhtymistä. Toisaalta yrittäminen voi hahmottua pakkoyrittäjyydeksi, kun muita työelämän ratkaisuja ei ole tarjolla. Julkisuudessa ja mediassa yrittäjyys näyttäytyy liian epävarmana ja pelonsekaisena vaihtoehtona. Globaali kilpailu ja yrittäjän tiukka arki säilyttävät monia nuoria, yrittäjyys merkitsee myös monia hallinnollisia ja tilinpidollisia velvollisuuksia ja rasituksia.

Syyksi yrittäjyyden vähäisyydelle nuorten keskuudessa, nuoret nostavat tiukan yrittäjäelämän olosuhteet ja epäonnistumisen riskin. Yrittäjäksi lähtemistä jarruttaa konkurssin pelko. Riskin ja epäonnistumisen huoli, niukka pääoma, lama ja osittain siihen liittyvä velan tekemisen pelko, vapaa-ajan ja elämän kuihtuminen yrittäjänä ja liikeidean luomisen stressi toistuvat nuorten teksteissä. Yritysten perustamista helpottaisivat konkreettiset ideat, kuten tuettu yritysideoin hiominen, riskien käsittely julkisesti ja niihin puuttuminen, sekä yrittämisen ehtojen parantaminen. Enemmistöllä nuorista on yritysvisioita ja yrityksen perustamispuheita. Pienimuotoinen yrittäjyys voi olla nuorille silta eettisesti ja sosiaalisesti reiluun ja taloudellisesti kannattavaan toimintaan. (Paakkunainen 82, 179, [Viitattu 24.10.2011].)

Yrittäjyysilmapuntari 2011 -tutkimus on kartoittanut Suomalaisten yrittäjyysilmapiiriä ja yrittäjyyden houkuttelevuutta. Suomalaisen Työn Liitto ja Suomen Yrittäjät

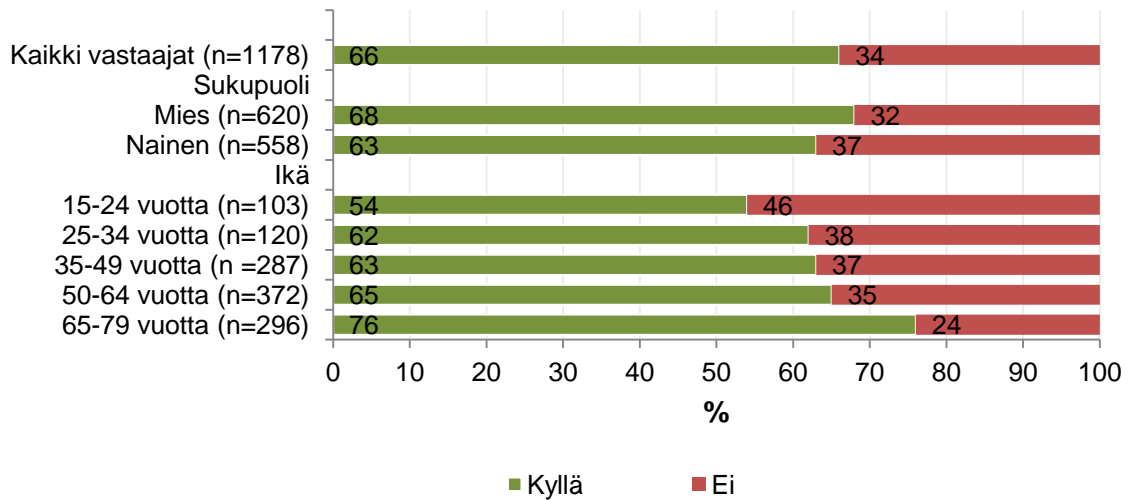
tilasi Taloustutkimus Oy:ltä suuren yleisön yrittäjyysmielipiteitä kartoittavan tutkimuksen. Tieto kerättiin Taloustutkimuksen Internet-paneelissa. Tutkimuksen otos oli 1178 vastaajaa. Siinä kartoitettiin mitä mieltä suomalaiset ovat yrittäjyydestä. Keskeisiä tavoitteita oli selvittää yrittäjyyden houkuttelevuus, moniko aikoo perustaa yrityksen ja mitä mieltä suomalaiset ovat yrittäjyydestä. Nuorten ikäluokassa vastaajia oli jaoteltu 15 – 24 -vuotiaisiin ja 25 – 34 -vuotiaisiin. Tutkimustuloksen mukaan yrittäjyysilmapiirissä näyttää olevan hienoisia hiljentymisen merkkejä. Yrittäjyys ei houkuttele niin paljon kuin aikaisemmin ja yrityksen perustamista harkitsee aiempaa harvempi, myös yrittäjyysilmapiirin koetaan heikentyneen vuodesta 2000 vuoteen 2011 (Kuvio 3). Vastaajilta tiedusteltiin myös yritysideoankin merkitystä. Madaltaisiko yrittäjäksi ryhtymisen kynnystä ilmainen yritysideopankki, josta voisi saada liikeideoita uuden yritystoiminnan aloittamiseksi. Jopa kaksi kolmesta vastaajasta oli sitä mieltä, että yrittäjäksi ryhtymisen kynnys alenisi, mikäli tällainen ideapankki lanseerattaisiin. Asian suhteen muita epäilevämpiä olivat nuoret 15–24-vuotiaat (Kuvio 4). (Mervola 2011, 2, 3, 43.)

Kuvio 3. Yrittäjyyden houkuttelevuus on vähentynyt vuodesta 2010 (Mervola 2011, 6).

Madaltaisiko mielestäsi yrittäjäksi ryhtymisen kynnyistä ilmainen yritysideo pankki, josta voisi saada liikeideoita uuden yritystoiminnan aloittamiseksi?

Kaikki vastaajat

Elokuu 2011

Suomalaisen Työn Liitto

Yrittäjyysilmapuntari 2011

Kuvio 4. Jopa 2/3 oli sitä mieltä että yritysideo pankki alentaisi yrityksen perustamisen kynnyistä. Epäilevämpiä olivat 15–24-vuotiaat (Mervola 2011, 43, 44.)

Yrittäjyysilmapuntaritutkimuksessa selvitettiin millaiseksi suomalaiset arvioivat yrittäjyyden mielikuvien perusteella. Yrittäjyys on asia, jota Suomessa tulisi edistää, siitä vastaajat olivat eniten samaa mieltä. Suomalaiset ovat hyvinkin yrittäjämysteisiä, vaikka vain kolmannes pitää yrittäjyyttä itselleen houkuttelevana. Toiseksi eniten samaa mieltä ollaan siitä, että yrittäjyys on tärkeä verotulojen lähde. Tutkimus teki huomion, että nuorilla vastaajilla (15 - 24.vuotiaat) ei ole muihin verrattuna vahvoja mielikuva yrittäjyyttä kuvaavista tekijöistä. (Mervola 2011, 34.)

Yrittäjyyttä vastaan puhuvia seikkoja selvitettiin avoimella kysymyksellä, mitkä seikat puhuvat yrittäjyyttä vastaan. Yrittäjyydessä pelätään eniten taloudellista riskiä, velkaantumista ja epäonnistumista. Lähes yhtä usein syynä pidetään aikapulaa, kiirettä ja työssä jaksamista. Yhä useampi mainitsee säännöllisten tulojen puutteen. Tämä saattaa johtua siitä, että talousnäkymät ovat nyt viime vuotta synkemmät.

Vastaavasti yrittäjyyteen houkuttavia seikkoja mitattiin avoimella kysymyksellä: mitkä seikat houkuttavat yrittäjyyteen. Useimmin mainittu syy yrittäjäksi ryhtymi-

seen on itsenäisyys. Toiseksi useimmin mainitaan vapaus ja hyvät ansaintamahdollisuudet, tosin viidennes vastaajista oli sitä mieltä, ettei mikään houkuttele yrittäjäksi ryhtymiseen. Nuorista vastaajista (15–24-vuotiaat) mainitsevat muita useammin oman päätösvallan. (Mervola 2011, 28, 31, 34.)

Lassila (2007, 31, 35, 37) on tutkinut opiskelijoiden yrittäjäasenteita Savonia-ammattikorkeakoulussa. Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa, opiskelijoiden asennetta yrittäjyyteen ja yrittäjiin ja onko heillä kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan. Tutkimuksen pääkysymys oli: Millainen on ammattikorkeakouluopiskelijoiden yrittäjäasenne? Lisäksi tutkittiin ovatko opiskelijat kiinnostuneita ryhtymään yrittäjiksi? Tutkimus toteutettiin survey-tutkimuksena, aineisto kerättiin strukturoidun tutkimuslomakkeen avulla vuoden 2004 lokakuun aikana. Tutkimuksen havaintojen mukaan vastaajat näkivät yrittäjyyden kiinnostavana, haasteellisena ja itsenäisenä tehtävänä, jossa on mahdollisuus menestyä. Vastanneiden mielestä yrittäjät ovat kohtalaisen arvostetussa asemassa yhteiskunnassa. Samaa mieltä oltiin heidän taloudellisesta asemastaan. Myös yrittäjän työn itsenäisyyteen vastaajista 82,7 % oli sitä mieltä, että työ on itsenäistä.

Lassilan (2007, 39, 48) mukaan kysyttäessä vastaajilta mitä he näkivät suurimpina esteinä yrittäjäksi ryhtymiselle valmistumisen jälkeen. Suurimmaksi esteeksi annetuista vaihtoehdoista vastaajat valitsivat taloudellisten resurssien puutteen. Toiseksi tärkeimmäksi syyksi nousi yrittäjäominaisuuksien puute ja kolmanneksi liikeidean puute. Neljäntenä nuoret nimesivät kokemuksen puutteen. Tutkimus osoitti yrittäjyyden synnyttävän yrittäjyyttä, yrittäjäperheestä lähtöisin olevat tai lähipiirissä yrittäjiä omaavilla oli yrittäjäysintentio korkeampi. Savonia-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kuva yrittäjistä ja yrittäjyydestä oli pääosin positiivinen.

7 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TOTEUTUS

Tässä luvussa käsittelen tutkimuksessa käytettyä tutkimusmenetelmää, aineiston keruumenetelmää, aineistoa ja analyysiä, sekä tehdyn tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä. Halusin tutkimuksen avulla tuoda esiin nuorten omia näkemyksiä aiheesta yrittäjäyys. Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää, miten nuoret (alle 30-vuotiaat) kokevat yrittäjäyden, mitä ominaisuuksia tai piirteitä heidän mielestään yrittäjällä pitäisi olla, sekä mitkä tekijät nuorten mielestä estävät ja mitkä tukevat yrittäjäksi lähtemistä, miltä taholta tukea haetaan yrittäjäksi lähtiessä. Päätin tehdä kvalitatiivisen tutkimuksen nuorten näkemyksistä. Pyrin selvittämään tukeeko tutkimuksessani esiin tulevat tulokset teoriaosuudessa olevia seikkoja ja aikaisempia tutkimuksia aiheesta. Tai tuleeko esille uusia tekijöitä, jotka selittävät nuorten alenevaa yrityksenperustamisintoa.

Opinnäytetyöni tutkimuskysymykset ovat:

- Miten nuoret kokevat yrittäjäyden?
- Mitä ominaisuuksia / piirteitä yrittäjällä pitäisi olla?
- Mitkä tekijät nuoren mielestä estävät yrittäjäksi lähtemistä ja mitkä tekijät tukevat yrittäjäyttä?
- Keneltä tai miltä taholta nuoret haluaisivat tukea yrittäjäksi lähtemisessä?

7.1 Tutkimusmenetelmä

Suoritin tutkimuksen kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistoa voi kerätä kyselyin, haastatteluin ja havainnoimalla. Myös erilaisiin dokumentteihin perustuvaa tietoa voidaan käyttää aineistona. Haastattelun ja kyselyn ideana on ihmisen ajattelun, sekä toiminnan tutkiminen, paras tapa on kysyä asiaa häneltä itseltään. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71–72.) Hirsjärven, Remeksen & Sajavaaran (2010, 161) mukaan olemme usein kiinnostuneita asioista, joita ei voi mitata määrällisesti: Onko elokuva jännittävä? Oliko kirja kiinnostava? Lähtökohtana kvalitatiiviselle eli laadulliselle tutkimukselle onkin todellisen

elämän kuvaaminen. Kvalitatiivinen tutkimus tuo kuuluviin haastateltavan oman äänen ja oman näkemyksen. (Hirsjärven ym. 2010, 164.)

Tyypillisiä piirteitä kvalitatiiviselle tutkimukselle ovat:

- Tutkimuksen luonne on kokonaisvaltaista tiedon hankintaa ja aineisto kootaan todellisissa tilanteissa.
- Ihmistä suositaan tiedonkeruun instrumenttina.
- Käytetään induktiivista analyysiä.
- Aineiston hankinnassa käytetään laadullisia metodeja.
- Kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti, ei satunnaisotoksena.
- Tutkimussuunnitelma muotoutuu tutkimuksen edetessä.
- Tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja tulkitaan aineistoa sen mukaisesti. (Hirsjärven ym. 2010, 164.)

Haastattelumenetelmäksi valitsin teemahaastattelun eli puolistrukturoidun haastattelun, koska siinä pyritään keskustelemaan annetuista teemoista vapaasti. Haastattelun suoritin yksilöhaastatteluna. Hirsjärven ym. (2010, 208) mukaan teemahaastattelu on lomake- ja avoimen haastattelun välimuoto, jolle on tyypillistä että teema on tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto ja järjestys ovat vapaat. Teemahaastattelua varten tein rungon, joka oli pohjana haastatteluissa.

Haastattelu on vuorovaikutustilanne, jonka avulla haetaan merkityksellistä tietoa. Haastattelijan tehtävänä on helpottaa informaation kulkua ja motivoida haastateltavaa. Tämän takia haastattelijan täytyy ottaa huomioon haastateltavan erityislaatu. Tämä vaatii joustavuutta kielellisten ja ei-kielellisten keinojen käytössä ja hallinnassa. Puolistrukturoitu haastattelu sisältää hahmotelman siitä, mitä kysyä mutta ei sitä, miten kysyä. Haastattelutilanne muistuttaa enemmän keskustelua kuin tiukkaa ennalta laadittua kysymyssarjaa. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 102, 103.)

Tuomen & Sarajärven (2009, 75) mukaan teemahaastattelussa edetään etukäteen valittujen teemojen ja niitä tarkentavien kysymysten varassa. Haastattelin nuoria valitun teeman yrittäjyyden ympäriltä. Teemahaastattelu sopi hyvin tutkimukseeni, koska siinä saatoinkin tarkentaa kysymyksiä riittävästi, jos haastateltava niin halusi. Kysymysten järjestys muuttui aika ajoin, koska haastateltavalle saattoi tulla mieleen jotain jo kysytystä asiasta. Lisäksi saatoinkin poiketa kysymysten sanamuodosta

keskustelutilanteen niin vaatiessa. Teemahaastattelulla sain haluamastani aiheesta materiaalia tutkimukseeni.

7.2 Aineiston kerääminen

Haastateltavat tulivat Tekemällä tulevaisuuteen -projektin kautta. Sovimme nuorten yrittäjyyttä koskevasta tutkimuksesta Tekemällä tulevaisuuteen -projektin kanssa. Keskustelimme projektin tavoitteista koskien nuorten yrittäjyyttä ja yrittäjäksi lähtemistä. Ennen kun aloitin tutkimustani, kysyin sähköpostitse Tekemällä tulevaisuuteen -projektin päälliköltä, tarvitsenko muita lupia tutkimukseeni ja projektin asiakkaiden haastatteluihin. Projektipäällikkö mukaan hänen lupansa riittää. Varmistin vielä luvan sähköpostitse ja saatoin aloittaa haastattelujen käytännön valmistelun. Kirjallisen luvan hankin myöhemmin huhtikuussa (2012).

Projektin työntekijät kysyivät asiakkailtaan halukkuutta osallistua tutkimukseeni kertomalla omia näkemyksiään ja mielikuviaan aiheesta yrittäjyys. Suhtautuminen asiaan oli ollut positiivista. Kävin Ähtärissä ja Kauhajoella meneillään olevilla Tekemällä tulevaisuuteen -projektiin kuuluvalla työnhakuvalmennusjaksolla ottamassa vapaaehtoisia haastateltavaksi. Vaikka projektin työntekijät olivat alustavasti kertoneet meneillään olevasta tutkimuksestani, kertosin vielä itsekin asiaa ryhmälle ja vapaaehtoisia löytyi enemmän kuin pystyin tutkimukseeni ottamaan. Haastattelut tehtiin Ähtärin koulukeskuksessa ja Nuorisotalo Rämiskän tiloissa Kauhajoella. Halusin vielä Seinäjoelta haastateltavia, että tutkimusryhmän kokoonpano olisi mahdollisimman laajalta alueelta. Seinäjokelaiset haastateltavat tulivat projektin työvalmentajan hankkimina, vapaaehtoisuuden perusteella. Otin Seinäjoella haastateltavat vastaan projektin tiloissa, joissa olimme kaksistaan haastateltavan kanssa.

Koska vapaaehtoisia löytyi riittävästi, haluttu 10 henkilön ryhmä koko täyttyi melko nopeasti. Haastateltaville oli yhteistä se, että he ovat alle 30-vuotiaita, ammatillisen koulutuksen omaavia työnhakijoita, jotka ovat projektin asiakkaina. Haastatelluista kymmenestä asiakkaasta neljä oli naisia ja kuusi miestä. Tarkoituksena oli saada

tutkimukseen nais- ja miesnäkökulmaa. Haastateltavat tulivat Ähtäristä, Kauhajoelta ja Seinäjoelta.

Kaikki haastattelut nauhoitettiin VN 2100 PC sanelukoneella ja litteroitiin heti haastattelujen jälkeen, näin asia oli tuoreessa muistissa, mikä osaltaan helpotti analyysin tekoa. Litteroinnin yhteydessä annoin jokaiselle haastateltavalle (H) summittaisen numeron väliltä 1 – 10, eli H 1, H 2, haastateltavat eivät ole haastattelujärjestyksessä, näin varmistin, ettei yksittäistä vastaajaa voi tunnistaa.

7.3 Aineiston analyysi

Kerättyä aineistoa voidaan analysoida usealla tavalla. Analyysitavat voidaan jäsentää kahdella tavalla: Lähestymistavassa, joka tähtää selittämiseen, käytetään usein tilastollista analyysiä ja päätelmien tekoa. Kun taas ymmärtämiseen pyrkivässä lähestymistavassa taas käytetään tavallisesti laadullista analyysiä ja päätelmien tekoa. Pääperiaate on, että valitaan analyysitapa, joka parhaiten tuo vastauksen ongelmaan tai tutkimustehtävään. Laadullista aineistoa voidaan myös käsitellä tilastollisten tekniikoiden avulla, tosin tavallisimmat analyysimenetelmät ovat kuitenkin teemoittelu, tyypittely, sisällönerittely, diskurssianalyysi ja keskusteluanalyysi. (Hirsjärvi ym. 2010, 224.)

Hirsjärven ym. (2010, 221, 222, 224) mukaan yleisohjeeksi voisi antaa, että aineiston käsittely ja analysointi aloitetaan mahdollisimman pian tiedonkeruun tai kenttävaiheen jälkeen. Tallennettu aineisto kirjoitetaan ensin puhtaaksi sanatarkasti. Tätä vaihetta kutsutaan litteroinniksi. Litterointi voidaan tehdä koko aineistosta tai valittujen teema-alueiden mukaan. Saadun aineiston järjestämisessä ensimmäisenä tehtävänä on tietojen tarkistus. Siitä tarkistetaan sisältääkö aineisto virheitä ja puuttuko tietoja. Sen jälkeen tutkijan täydentää puuttuvia tietoja haastatteluin ja kyselyin. Joskus yhteydenotto haastateltavaan tietojen täydentämiseksi on välttämätöntä. Tämän jälkeen vuorossa on aineiston järjestäminen tiedon tallennusta ja analyyseja varten. (Hirsjärvi ym. 2010, 221, 222.)

Litteroin nauhat aina heti haastattelujen jälkeen ja kirjoitin haastattelut ylös sanatarkasti. Litteroinnin ja aineiston järjestämisen jälkeen kävin lomakkeet läpi kysymys kysymykseltä. Kopioin ja liitin kaikkien vastaajien vastaukset allekkain, koskien samaa kysymystä. Poistin aineistosta kaiken epäolennaisen ja jätin teemoihin liittyvät tiedot analyysiä varten. Seuraavaksi kokosin vastauksista usein toistuvia asioita ja lähdin tarkastelemaan vastauksia teemoittain. Teemoittelussa pyrin löytämään aineistosta yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Sen jälkeen etsin vastauksista ydinasioita, joita tutkimuksessani on kartoitettu. Tavoitteena oli saada vastaukset tutkimuskysymyksiini.

Aineiston analyysissä kerätyn aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätösten teko on keskeistä. Analyysia tehdessään tutkijalle selviää, millaisia vastauksia hän saa tutkimuskysymyksiinsä, tosin tutkija saattaa analyysivaiheessa huomata, että tutkimuskysymykset olisi tullut asettaa toisin. (Hirsjärvi ym. 2010, 221.) Saaranen-Kauppinen & Puusniekka (2006) toteavat teemoittelun olevan etenemistapana luontevaa teemahaastatteluaineiston analysoimisessa. Teemat löytyvät yleensä kaikista haastatteluista – tosin vaihtelevassa määrin ja eri tavoin ilmaistuna. Aineisto voidaankin litteroinnin jälkeen järjestellä teemoittain. Ihmisten puheesta litteroitua tekstiä tulee tarkastella ennakkoluulottomasti.

Hirsjärvi & Hurme (2008, 137) toteavat kirjassaan Tutkimushaastattelu, litteroinnin jälkeisten toimien voivan olla kolmenlaisia: Ensimmäisenä tapana aineistoa järjestetään ja tuodaan esiin sen rakentuminen (nykyisin analysoinnissa käytetään tietokonetta). Toinen tapa on aineiston selventäminen eliminoimalla osaa aineistosta pois asiaan kuulumattomina (esimerkiksi toistoja). Viimeisin on varsinainen analyysi, jossa aineisto tiivistetään, luokitellaan ja etsitään narratiivia, tulkitaan, sekä käytetään ad hoc-menettelyä.

7.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tehdyn tutkimuksen luotettavuutta pyritään arvioimaan kaikissa tutkimuksissa, koska luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat. Tutkimuksen reliabelius tarkoittaa

mittaustulosten toistettavuutta, se voidaan todeta monella tavoin. Esimerkiksi kahden arvioijan päätyminen samaan tulokseen osoittaa, että tulosta voidaan pitää reliabelina. Tai jos samaa henkilöä tutkitaan eri tutkimuskerroilla ja saadaan sama tulos, voidaan jälleen todeta tulokset reliabeleiksi. Tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta kohentaa tutkimuksen luotettavuutta. (Hirsjärvi ym. 2010, 231.) Olen kertonut tutkimuksen kulusta ja kuinka eri vaiheet on toteutettu. Nauhoitin haastattelut ja litteroin ne sanatarkasti heti nauhoituksen jälkeen. Jos joku toinen olisi suorittanut litteroinnin, olisi tulos ollut litteroinnin osalta samanlainen. Eli tulos olisi ollut jälleen reliabeli.

Validius eli pätevyys on toinen tutkimuksen arviointiin liittyvä käsite. Validius tarkoittaa sitä, että tutkimuksella on kyetty mittaamaan juuri sitä, mitä oli tarkoituskin mitata. Haastateltavat ovat ehkä ymmärtäneet kysymyksen toisin kuin tutkija oli ne ajatellut. Jos tutkija ei ota tätä huomioon vaan käsittelee saamiensa tuloksia oman alkuperäisen ajattelumallinsa mukaisesti, ei tuloksia voida pitää tosina ja pätevinä. (Hirsjärvi ym. 2010, 231, 232.) Haastatteluja tehdessäni tarkensin kysymyksiäni aiheista lisäkysymyksillä. Haastattelutilanteet olivat melko luontevia ja haastateltavat saivat esittää myös itse kysymyksiä, jos eivät jotain asiaa ymmärtäneet. Kerroin haastateltaville, että kaikki keskustelut jäävät luottamuksellisiksi.

Tutkimuksen uskottavuus ja eettiset ratkaisut kulkevat käsi kädessä. Uskottavuus tulee hyvien tieteellisten käytäntöjen noudattamisesta. Käytäntöihin kuuluvat, että tutkijat noudattavat rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä arvioinnissa. Tutkijoiden on sovellettava tieteellisen tutkimuksen mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä, sekä avoimuutta tutkimuksensa tuloksia julkaistessaan. Tutkijat ottavat huomioon muiden tutkijoiden työt ja saavutukset ja antavat niille kuuluvan arvon ja merkityksen omassa tutkimuksessaan ja sen tuloksia julkaistessaan. Lisäksi hyvän tieteellisen käytännön mukaista on, että tutkimus on suunniteltu, toteutettu ja raportoitu yksityiskohtaisesti ja tieteen vaatimusten edellyttämällä tavalla. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 132, 133.)

Ensimmäiseksi kysyin sähköpostitse Tekemällä tulevaisuuteen -projektin projektipäälliköltä lupaa haastattelujen tekemiseen (Liite 1). Kysymykseeni sain myöntävän vastauksen. Opinnäytetyöhön liitettävän kirjallisen luvan haastattelujen teke-

miselle hankin myöhemmin. Ennen haastatteluja otin haastateltavilta kirjalliset suostumukset haastatteluun ja haastattelun aineiston käyttöön tutkimustehtäväsäni (Liite 2). Suostumuksessa kerroin vielä mitä tutkin ja miten käsittelen saatua aineistoa. Kerroin myös, että haastattelu nauhoitetaan ja puretaan paperille (litteroidaan) ja nauhoite hävitetään. Hirsjärvi ym. (2010, 25) mukaan lähtökohtana tutkimuksessa on ihmisarvon kunnioittaminen. Ihmisen itsemääräämisoikeutta tulee kunnioittaa antamalla ihmisille mahdollisuus päättää, haluavatko he osallistua tutkimukseen.

Valviran mukaan vaitiolovelvollisuus koskee myös harjoittelijoita ja muita viranomaistoimessa toimivia, samoin kuin viranomaisen toimeksiannosta toimivia tai toimeksiantotehtävää hoitavan palveluksessa olevia. Vaitiolovelvollisuuden sisältö on laaja. Sen syntymiseen riittää, että tiedot on saatu sellaisissa olosuhteissa, että ne voidaan katsoa luottamuksellisiksi. (Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus 2012.)

Teemahaastattelua varten tein rungon, joka oli pohjana haastatteluissa (Liite 1). Haastattelut tehtiin projektipäällikön (Liite 2) ja haastateltavien (Liite 3) kirjallisella luvalla. Teemahaastattelun runkoa työstin opinnäytetyön ohjaajan tuella, sekä esitin sen myös projektipäällikölle ja projektin työntekijöille. Kysymysten muokkaamisen kautta päädyin nykyiseen versioon. Kaikilta vastaajilta kysyin samoista teemoista. Tiedot saatiin suoraan henkilöiltä itseltään, mikä lisäsi tutkimuksen luotettavuutta. Haastatteluihin löydettiin sopivan rauhallinen huone, missä ulkopuoliset tekijät eivät häirinneet haastattelua. Saadun aineiston käsittelyssä noudatin hyviä tieteellisiä käytäntöjä eli kaikissa vaiheissa noudatin huolellisuutta, tarkkuutta ja rehellisyyttä. Litteroinnin yhteydessä annoin jokaiselle haastateltavalle (H) numeron väliltä 1 – 10, eli H 1, H 2. Ennen aineiston tarkempaa analyysiä muutin vielä numerojärjestystä, näin varmistin, ettei yksittäistä vastaajaa voi tunnistaa.

8 TUTKIMUSTULOKSET

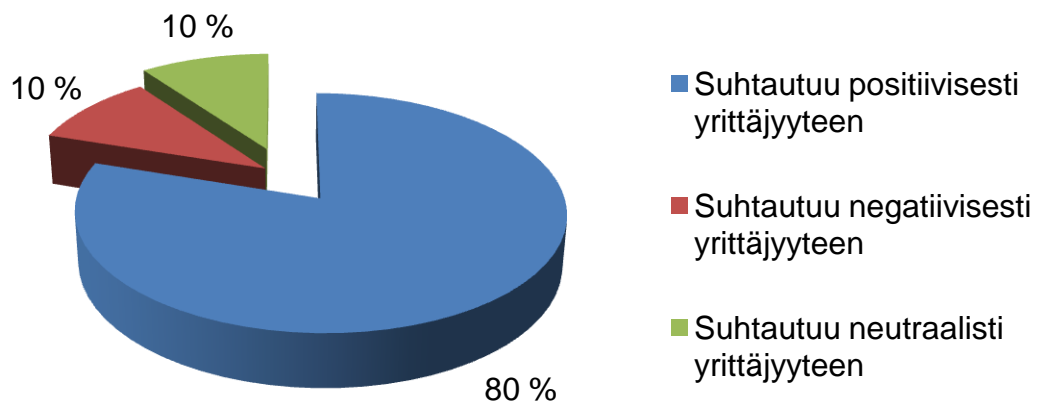
Käsittelen tässä luvussa tekemäni tutkimuksen tuloksia. Käytin tutkimuksessani teemahaastattelun kvantitatiivista analyysiä. Tulososio on rakennettu teemahaastattelurungon mukaisesti ja se perustuu teoreettiseen viitekehykseen. Havainnollistan teemoja haastateltavien omilla sanomisilla, sekä piirakka ja pylväs kuvioilla.

8.1 Haastatteluun osallistuneiden taustatiedot

Haastateltavat tulivat Tekemällä tulevaisuuteen -projektin kautta. Haasteltaville on yhteistä se, että he ovat nuoria, alle 30-vuotiaita, ammatillisen koulutuksen omaavia työnhakijoita, jotka ovat projektin ja työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaita. Haastatelluista kymmenestä asiakkaasta neljä oli naisia ja kuusi miestä. Haastateltavat tulivat Ähtäristä, Kauhajoelta ja Seinäjoelta. Tarkoituksena oli saada tutkimukseen nais- ja miesnäkökulmaa, sekä alueellisesti mahdollisimman laaja katsaus projektin toiminta-alueelta. Haastattelujen kautta oli tarkoitus saada vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Tulokset esittelen teemoittain samoin, kuin ne oli jaoteltu kysymyslomakkeeseen. Tutkimuksessa nuorten omat mielipiteet ja ääni tulevat esiin nuoren itsensä kertomana.

8.2 Miten nuoret kokevat yrittäjyyden?

Mielikuvat yrittäjyydestä olivat nuorilla yleisesti ottaen positiivisia. Haastatelluista nuorista kahdeksalla kymmenestä (8/10) mielikuva on positiivinen tai erittäin positiivinen. Yhdellä (1/10) haastatelluista oli neutraali käsitys yrittäjyydestä, hänen mukaansa yrittäjyydessä löytyy positiivisia tekijöitä suhteessa negatiivisiin, puolet ja puolet. Yhdellä (1/10) haastateltavista oli selkeästi negatiivinen mielikuva yrittäjyydestä (Kuvio 5).

Kuvio 5. Nuorten mielikuvat yrittäjyydestä ovat yleisellä tasolla positiivisia.

Yrittäjillä on raskas vastuun sen muutama nimesi jo tässä vaiheessa. Se, ettei yritystä perusteta kovin heppoisin perustein, voi johtua osaltaan omasta epävarmuudesta ja taloudellisten vaikeuksien ja velkaantumisen pelosta. Mielikuvat yrittäjyydestä vaihtelivat vastaajien kesken. Nuorten omista kommentteista näkee parhaiten miten tai millaisena yrittäjyys koettiin.

Katsoo ehkä kokonaisuuden vähän liian haastavaksi. Ehkä se voi olla se haasteellisuus ja semmonen kiinnittyminen siihen, että jos jonkun firman perustaa siihen pitää panostaa ja paneutua. Se saattaa olla aluksi aika raskasta tai näin ainakin olettais. Pitää paneutua asiaan todella paljon ja etsiskellä tietoa riittävästi. Ei oo varmaan mikään yht'äkkäinen homma.(H1)

Negatiivista ne pelot että riittääkö oma ammattitaito, matikkapääät ... että tulee paljon takkiin jos ei otakaan yritystä siipiä alleen. (H8)

Isot kauppaketjut.. siinon nii isot riskit sitten, että jää niiden jalkoihin. Kilpailu...se on mun mielestäni aika kovaa. No yleensä epävarmuutta pystyykö siihen itte vai ei. Sitte annetaan aika paljon mun mielestä ulkopuolisten vaikuttaa siihen omaan mieleen jos ne sanoo jotta ettei oo siihen niin yleensä sen ottaa niin. Ettei saa kannustusta. (H3)

Yrittäjyyden hyvinä puolina oli haastateltavien mielestä se, että yrittämisessä on vapaus päättää asioista ja tehdä sitä mistä tykkää, neljä kymmenestä (4/10) oli tätä mieltä. Nuoret arvostavat yrittäjyyttä ja yrittäjiä. Kaksi kymmenestä (2/10) piti

omalla kohdallaan yrittäjyyttä yhtenä realistisena mahdollisuutena työllistyä, jos työpaikkaa ei löydy. Nuoret kokivat yrittäjyyden olevan lähes ainoa keino työllistyä, jos haluaa asua paikkakunnalla.

Yrittäjyys on mun mielestä sitä, että kun ei ole töitä kerran varsinaisesti, niin siitä nyt sitten itteään työllistämään. Täälläpäin se olis varmaan ainoa vaihtoehto, tällä hetkellä..tai mä ite koen sen että se on todennäköisempi täällä jos meinaa täälläpäin edes asua. (H6)

Voi olla että yrittäjyys on yksi mahdollisuus, sitä en osaa yhtään sanoa. Tulevaisuudessa voi olla jos ei mitään muuta töitä saa ni pakko ruveta jotain omaa kehittämään.(H8)

Yrittäjyydestä oli myös nähty ja kuultu hyviä kokemuksia. Kahdella nuorella (2/10) oli lähi- tai tuttavapiirissä yrittäjiä, jotka menestyivät ihan hyvin. Koettiin myös, että yrittäjyyttä arvostetaan ammattina ja yrittäjyys nähtiin yhteiskunnallisesti merkittävänä asiana. Näin ajatteli 4 nuorta (4/10).

Kyllä mä tiedän monta yrittäjää jotka on ihan hyvin menestyny. Positiivinen mielikuva johtuu siitä, että ku itte on ollu mukana, seurannut sitä yrittäjyyttä. (H10)

Onhan se ainakin hatunnoston arvosta jos joku perustaa yrityksen, menestyy ja niin voi periaatteessa kuka vaan lähtee siihen ja että sitä arvostetaan. (H7)

Kyllähän niitä täällä tarvitaan suomessa, yrityksiä...yrittämistä jos tuntee yrityksen, ne työntekijätkin, jos siellä on hyvä palvelukin ...sekin vaikuttaa (positiiviseen mielikuvaan). (H4)

Aina se on yhteiskunnalle hyväks, että saadaan niitä yrityksiä. (H1)

Siihen miten nuoret kokevat yrittäjyyden, tuli myös erilaisia yksittäisiä vastauksia (1/10). Nuoret arvioivat yritystoiminnan olevan aika raskasta, sitovaa ja stressaavaa. Yrittäjän täytyy olla sitkeä, vaikka tulee alamäkiä. Pitää jaksaa vain mennä eteenpäin. Muita yksittäisiä kommentteja olivat esimerkiksi, että ei saa lannistua helposti ja yrittäjyys on palkitsevaa ja antoisaa. Kun on yrittäjä, saa itse määrätä työtahtinsa, saa tehdä töitä oikein sydämensä pohjasta, jos siltä tuntuu ja saa

määrätä työaikansa. Yrittäjyydessä koettiin olevan myös kehittymisen mahdollisuus, ja on omalla vastuulla, miten yrityksellä menee. Yksi arveli, että palkka siinä asiassa on varmaankin se pääasia.

8.3 Mitä ominaisuuksia / piirteitä yrittäjällä pitäisi olla?

Suurin osa, seitsemän nuorta (7/10) oli sitä mieltä, että yrittäjällä pitää olla laaja tietopohja alasta ennen kuin ryhtyy yritystoimintaan. Neljä (4/10) oli sitä mieltä, että yrittäjällä pitää olla rohkeutta ja hyvät lujat hermot. Nuoret nimesivät yrittäjyydessä sosiaalisen puolen yhtä tärkeänä kuin rohkeuden ja hyvät hermot. Koettiin että yrittäjän pitää olla sosiaalinen ja tulla kaikkien kanssa toimeen ja osata asiakaspalvelua, neljä nuorta (4/10) oli tätä mieltä. Kolme nuorta (3/10) katsoi, että yrittäjän ominaisuuksiin kuuluu myös hyvä bisnestaju ja matikkapää, että hän pystyisi hoitamaan taloudelliset asiat itse.

Pitäis yrittäjällä olla, että tarttuu siihen työhön itsessään niin, että pystyy hoitamaan asiat itse. Myöskin, että pystyy hoitaa taloudelliset asiat ja hyvin itsenäinen olla ja hyvin sosiaalinen, ulosanti pitää olla erittäin hyvä. (H6)

Pitää olla ehkä sosiaalinen ja ammattitaitoa pitää olla siihen mitä tekee. (H5)

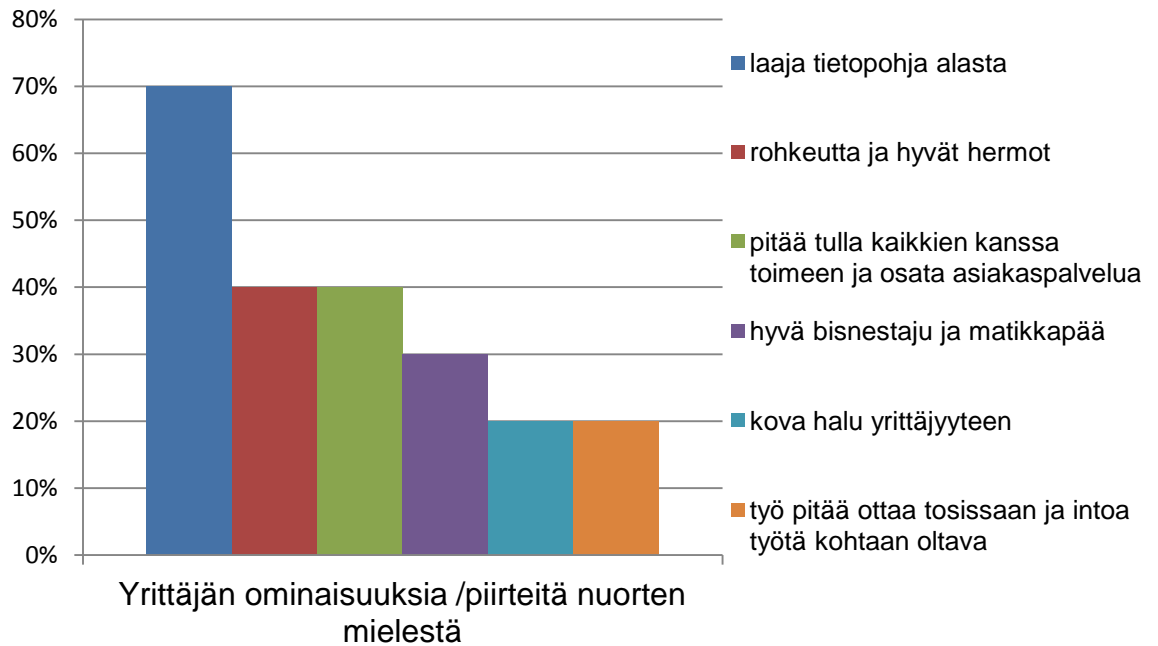
Hyviä hermoja, pitkäjänteisyyttä, kaikkien kanssa toimeentuleva ja yleensäkin semmosta oman alan osaamista, että ei oo ihan tietämätön, tietää itekin näistä jutuista. (H7)

Kyllä sitä bisnestajua pitää olla, ettei konkurssiin mennä...ja no alasta riippuu mitä siinä tarvii sitten.. no asiakaspalvelutaitoja. (H4)

No sen pitää ainakin uskoo itseensä, ja luottaa siihen mitä tekee, sitten sen pitää tulla mun mielestä kaikkien kans toimeen, et saa toimivat suhteet ja tietenkin jokaisessa yrityksessä tarvitaan sitä asiakaspalvelua, se pitää olla kunnos. (H3)

Nuorista kaksi (2/10) määritteli, että yrittäjällä pitää olla kova halu yrittäjyyteen. Kaksi (2/10) oli sitä mieltä, että työ pitää ottaa tosissaan ja intoa työtä kohtaan on

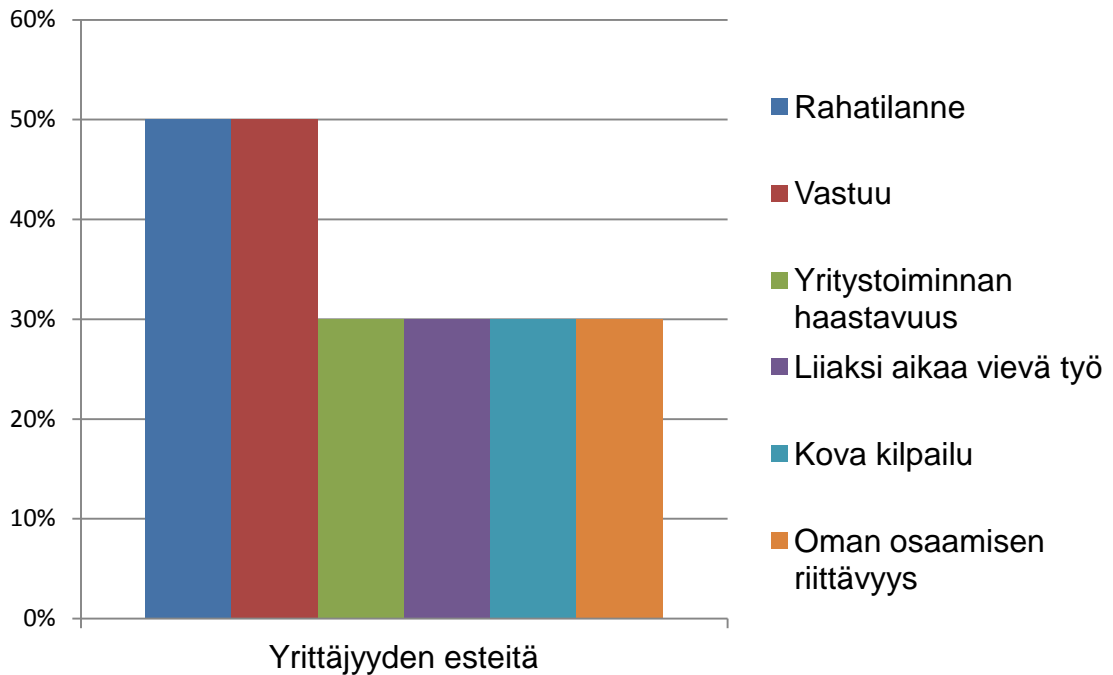
oltava. Yhden (1/10) mielestä yrittäjällä tulee olla hyvä maine, muita yksittäisiä piirteitä tuli sellaisista asioista, kuin järjestelmällisyys, rehellisyys, sitkeys, pitkäjänteisyys ja ideaalisuus.

Kuvio 6. Yrittäjämäisiä ominaisuuksia ja piirteitä kaaviona, yksittäisiä mainintoja oli viisi erilaista, ne eivät ole mukana kaaviossa.

8.4 Mitkä tekijät estävät yrittäjäksi lähtemistä ja mitkä tukevat

Viisi nuorta (5/10) mainitsi rahatilanteen estävän yrittäjäksi lähtemistä. Nuorten taloudellinen tilanne ei välttämättä ole sellainen, että se mahdollistaa yrittäjäksi lähtemisen. Myös sama määrä, viisi nuorta (5/10), nimesi negatiivisiin puoliin sen, että vastuuta on paljon. Kolme kymmenestä (3/10) piti yritystoimintaa haastavana. Kolme kymmenestä (3/10) piti yrittäjyyttä liiksi aikaa vievänä työnä. Kolme nuorta (3/10) piti yritysten välistä kilpailua kovana, etenkin suuret ketjut jyräävät pienet yrittäjät. Oman osaamisen riittävyyttä epäili myös kolme (3/10) (Kuvio 7).

Kuvio 7. Nuoret nimesivät suurimmiksi esteiksi yrittäjyyden tiellä rahatilanteen ja vastuun.

Yrittäjyyttä tukevin tekijöinä pidettiin valtion rahoitusta. Se koettiin positiivisena ja yrittäjyyttä tukevana asiana. Tätä mieltä oli kuusi nuorta (6/10). Koulutusta ja riittävän tiedon saantia piti hyvänä asiana kolme nuorta (3/10). Tuki ja kannustus olivat kolmen nuoren mielestä tärkeää (3/10). Kaksi nuorta (2/10) kaipasi yrityskumppania vierelleen yrityksen pyörittämiseen.

Nuorten aikomuksia lähteä yrittäjäksi nyt tai myöhemmin kartoitin kysymyksellä koetko, että yrittäjyys voisi olla sinulle vaihtoehto työllistyä tulevaisuudessa? Neljä nuorta (4/10) koki, että se voi olla vaihtoehtona työllistyä tulevaisuudessa. Neljä (4/10) ei aikonut lähteä yrittäjäksi, eikä kokenut sen olevan omalla kohdallaan realistinen vaihtoehto. Kaksi (2/10) oli sitä mieltä, että yrittäjyyttä voisi harkita, jos ei mitään muuta työtä tulevaisuudessa saa.

Kyllä se yleisesti ottaen on positiivinen asia, henkilökohtaisesti en vaan pystyisi yrittäjäksi. Totta kai se aina vaihtoehto on, mutta mä tiedän että mun luonteenpiirteet tai valmiudet ei sovi siihen, mä oon enemmän palkkatyössä käyvä ihminen. Tuota.. en koe, että pystyisin ehkä hallitsemaan sitä.(H2)

Kyllä yrittäjyys voi olla vaihtoehto, varmaan kun on tehnyt töitä ensin. Voihan sitä nuorenakin, mutta silloin, kun on vähän enemmän kokemusta elämästäkin, mä sanoisin, että kymmenen vuoden sisällä.(H7)

Kysyin kaikilta haastateltavilta kuvitteellisesta yritysideoapankista. Kartoitin kysymyksellä sitä, mikä merkitys ilmaisella yritysideoalla olisi yrittäjäksi lähtemiseen. Kysymys oli mukana Yrittäjyysilmapuntari 2011 – tutkimuksessa, josta Markus Mervola oli koostanut tutkimusraportin. Kysyin nuorilta, että lähtisitkö helpommin yrittäjäksi, jos olisi olemassa ilmainen yritysideoapankki? Muutamalle piti hieman avata ilmaisen yritysideoapankin käsitettä, tai sitä, mitä minä sillä tarkoitan tässä kohtaa. Nuorista vastaajasta yhdeksän (9/10) oli sitä mieltä, että se helpottaisi yrittäjäksi lähtemistä.

Voi olla, että lähtisin yrittäjäksi herkemmin..todennäköisesti lähtisin herkemmin. Jos sieltä sais jotain pohojaa, mikä vois kannattaa, se vois rohkaista ihmistä. (H8)

Se voi olla, että ei ehkä omalta osalta kannustais mitenkään enempää. Tietysti sen avulla vois löytää jotakin hyviä ideoita. Mutta sitten taas on vaara, että aatteloo, että sieltä nyt poimitaan joku idea vaikka ei sitten niinku ajattelis sitä loppuun asti. Se on vähän mitä saa yleensäkin ilmaises niin niis ei oo sitte sitä ajateltu aina kaikkia loppuun.(H1)

Kyllä se auttais varmaan, varmaan rauhoittais. Rohkaisua monille muille ihmisille.(H6)

Kyllä, jos sulla ei ole mitään hajua, että mitä sä lähtisit tekemään niin eherottomasti niin olis hyvä, vois niitä ideoita kummuta sitten. Siinä vois innostuakkin sitte enemmän siihen yrittäjyyteen vaikka ei välttämättä olis aiemmin sitä ajatellukaan.(H2)

No kyllä se varmaan...mutta olisiko ne ideat sitte niinku semmosia että löytyis kuiteskin niin ja että.....

Haastattelija: jos olis semmonen itteä kiinnostava idea?

Se olis valmis liikeidea? kyllähän se ehkä tietysti vois auttaa, mutta kyllä se kuitenkin pitää niinku itestä lähtee.(H5)

Vois olla että lähtisin helpommin, koska siinä olis sitte mietitty valmiiksi kaikki yritysideat sun muut, niinku kaikki puolet ajateltu jo valmiiksi. Se et lähtee itte niin pitää itte kuitenkin mieltä ne kaikki valmiiksi ja laskea sun muuta.(H3)

Kysyin nuorilta, voisitko nimetä mitään mikä saisi sinut lähtemään yrittäjäksi? Hyvä tai vedenpitävä liikeidea saisi lähtemään yrittäjäksi viisi nuorta (5/10). Haastateltavista nuorista kaksi (2/10) oli sitä mieltä, että jos ei töitä löydä, niin sitten varmaan pitää lähteä yrittäjäksi. Nuorista vastaajista kaksi (2/10) oli sitä mieltä, että jos yrityskumppani olisi, niin voisi harkita tosissaan yrittäjyyttä. Lisäksi kaksi nuorta (2/10) oli sitä mieltä, että jos olisi valmiit raamit, raha sekä pelit ja pensselit niin sitten voisi lähteä yrittäjäksi.

8.5 Miltä taholta nuoret haluaisivat tukea yrittäjäksi lähtemisessä

Kysymykseen keneltä, tai miltä taholta haluaisit tukea lähtiessäsi yrittäjäksi, nuoret antoivat aika vähän vastauksia. Käytännön tietämys asiasta oli heikohkoa, mutta nykymahdollisuudet yhdistettynä nuorten hyviin tiedonhankintataitoihin mahdollistavat sen, että tositilanteessa tietoa osataan hakea Internetin kautta. Yksittäisiä arveluja siitä, mistä tietoa voisi saada, olivat: TE -keskus (nykyisin ELY -keskus), Uusyrityskeskus, työ- ja elinkeinotoimisto, pankki ja Internet.

Lisäksi kysyin millainen rooli ja merkitys yrittäjäksi lähtemisessä olisivat lapsuuskodin perheellä, lähiyhteisöllä, muilla yrittäjillä, sekä yhteiskunnalla. Nuorilla oli mahdollisuus nimetä useampiakin tekijöitä. Lapsuuskodin perheellä oli neljän (4/10) mielestä merkitystä mutta, sitä mikä, mikä merkitys sillä olisi, ei osattu nimeätä. Neljä nuorta (4/10) oli sitä mieltä, että jos vanhemmilla on yrittäjyyttä, lähtevät lapset helpommin yrittäjiksi. Yhden (1/10) mielestä lapsuuskodin perheellä olisi merkitystä tukijana ja yhden (1/10) mielestä sillä ei ole merkitystä.

Lähiyhteisö nähdään eniten tukea ja kannustusta antavana. Kuusi (6/10) vastaajaa oli tätä mieltä. Lähiyhteisön tuki näyttää olevan merkityksellisempi kuin lapsuuskodin perheen tuki ja kannustus. Yksi (1/10) haastateltavista oli sitä mieltä, että jos hän perustaisi yrityksen, hän ottaisi sukulaisia ja tuttavיה töihin. Yhden (1/10) mielestä, jos lähiyhteisössä olisi yrittäjiä, voisi tämä haluta osallistua toimintaan rahoittajana. Kaksi (2/10) ei osannut oikein nimetä lähiyhteisön merkitystä.

Kysyin myös muiden yrittäjien roolia yrittäjäksi lähtiessä. Tässäkin nuori sai nimetä useampia tekijöitä. Muiden yrittäjien rooli nähdään kaksijakoisena, he voivat toimia neuvonantajina ja tukijoina tai/ja kilpailijoina. Kahdeksan nuorta (8/10) oli sitä mieltä, että muilta yrittäjiltä voisi saada neuvoa ja tukea. Kilpailijoina muita yrittäjiä piti viisi nuorta (5/10). Kaksi nuorta (2/10) näki yrittäjät rahallisena tukijana ja työtilojen antajana (vuokraajana).

Yhteiskunnan rooli yrityksen perustamisessa kulminoitui taloudellisiin ja tiedotuksellisiin seikkoihin. Yhteiskunnan taloudellista roolia pidettiin merkittävänä. Neljä (4/10) haastatelluista oli sitä mieltä. Koulutus ja tiedotus olivat yhtä tärkeitä neljän nuoren mielestä (4/10). Yksi vastaajista (1/10) piti yhteiskunnan tämänhetkistä tilaa huolestuttavana, kun on niin paljon irtisanomisia ja lamapuheita.

9 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa käyn läpi haastatteluissa saamiani tutkimustuloksia. Peilaan niitä teoriaosuuteen ja aikaisempiin tutkimuksiin aiheesta. Valitsemani kolme tutkimusta käsittelevät nuorten mielipiteitä yrittäjyydestä. Tutkimukset ovat Kari Paakkunaisen nuorten yrittäjyysasenteita käsittelevä tutkimus (Nuoret yrittäjyyspolitiikan... 3, [Viitattu 24.10.2011]), toinen tutkimus on Työn Liiton ja Suomen Yrittäjien yhdessä tekemä kysely missä tutkimuksen avulla pyrittiin selvittämään, mitä mieltä suomalaiset ovat yrittäjyydestä (Mervola 2011,3), kolmas tutkimus on Hilikka Lassilan survey-tutkimus opiskelijoiden yrittäjyysasenteista Savonia-ammattikorkeakoulussa (Lassila 2007, 102).

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää syitä nuorten vähäiseen yritysten perustamisintoon. Halusin saada selville voisiko Tekemällä tulevaisuuteen -projekti tehdä tai auttaa heitä tässä asiassa enemmän. Projektin tehtävänä on auttaa nuoria työllistymään, oli se sitten palkkatyö tai yrittäjyys. Tutkimuksen yksi anti on lisätä ymmärrystä työskentelyssä yrittäjyyden ja nuorten parissa. Työttömyys on yhteiskunnalle merkittävimpiä köyhyden ja syrjäytymisen riskitekijöitä.

Yrittäjyyttä on tutkittu paljon ja valtionhallinto on tehostanut toimintaansa tukemaan ja helpottamaan yrittäjyyttä ja yrityksen perustamista. Nuorille uusille yrittäjille on Suomessa järjestetty kilpailuja, kuten esimerkiksi Timangi – kilpailu, mutta edelleen uusien yrittäjien saaminen tuntuu vaikealta. Yrittäjyysstrategian mukaan Suomen yrittäjäkunta on varsin ikääntynyttä, mikä merkitsee myös sitä, että nuorten yrittäjyys on varsin matalalla tasolla. Tulevaisuudessa on siten sekä sijaa että tarvetta uusille yrityksille, tavoitteena onkin uusien yritysten perustamisen vauhdittaminen. Näiden syntymistä edistetään tuomalla esille yrittäjyys vaihtoehtona ja antamalla alkaville yrityksille kokonaisvaltaista tukea yritysten toiminnan eri vaiheissa. Yrittäjyys on yksi tapa työllistää itsensä, mihin työ- ja elinkeinohallinnon tulee rohkaista henkilöasiakkaitaan. (Työllisyys- ja yrittäjyysstrategia 2009, 7.)

Mielikuvat yrittäjyydestä. Tutkimukseni mukaan mielikuvat ja suhtautuminen yrittäjyyteen olivat nuorilla yleisesti ottaen erittäin positiivisia. Samaa voisi sanoa ar-

vostuksesta, lähes puolet nuorista oli sitä mieltä, että yrittäjyyttä arvostetaan ammattina. Myös Lassilan (2007, 39, 48) tutkimus Savonia -ammattikorkeakoulun opiskelijoiden keskuudessa osoitti mielikuvan yrittäjistä ja yrittäjyydestä olleen nuorten keskuudessa pääosin positiivisen. On hyvä lähtökohta, että nuorten suhtautuminen on positiivista. Mutta siitä on vielä pitkä matka siihen, että lähtee itse yrittäjäksi. Yrittäjyyteen tarvitaan muutakin kuin positiivista asennetta, siihen tarvitaan ensimmäiseksi toimiva ja myyvä liikeidea. Sen lisäksi tarvitaan pääomaa millä aloittaa toiminta, näiden lisäksi pitää moni muukin seikka osua kohdalleen, että toiminta konkretisoituu yrittäjyyteen. Kuten yksi haastateltava totesi, se ei ole mikään yhtäkkäinen homma.

Lassilan (2007, 48) tutkimuksessa nuoret pitivät yrittäjiä myös kohtalaisen arvostetussa asemassa yhteiskunnassa. Haastattelemi nuoret nimesivät yrittäjyyden hyvinä puolina, että yrittäjänä on vapaus päättää asioista ja tehdä työkseen sitä mistä tykkää. Yrittäjyys voi siten olla antoisaa ja mielekästä työtä, toisaalta yrittäjyys voi muodostua pakkoyrittäjyydeksi, jos ei muuta reittiä työelämäään löydy. Mervola (2011, 31, 34) totesi Yritysilmapuntari tutkimuksen osoittaneen yrittäjäksi lähtemisen suurimmaksi tekijäksi useimmiten itsenäisyyden tai itsenäisen työn. Toiseksi useimmin mainitaan vapaus ja hyvät ansaintamahdollisuudet. Lassilan (2007, 35) tutkimuksessa nuoret pitivät yrittäjyyttä haasteellisena ja itsenäisenä työnä, missä on mahdollisuus menestyä.

Myös epävarmalla ajalla ja taloudellisten vaikeuksien ja velkaantumisen peloilla lienee osuutensa yritysten perustamisintoon. Haastateltavien vastauksissa näkyi arvostus yrittäjyyttä kohtaan, mutta myös yritystoiminnan varjopuolet tulivat esiin yksittäisissä kommentteissa. Nuoret käyttivät sellaisia termejä kuin, että yritystoiminta on stressaavaa, raskasta, haastavaa, siinä on hirveästi työtä ja vastuuta. Taloudellisesti riskinä on, että tulee takapakkia.

Ominaisuudet ja piirteet. Kartoitin nuorten mielikuvaa yrittäjistä yksilöinä, joilla mahdollisesti on joitakin yhdistäviä piirteitä tai ominaisuuksia. Haastateltavat nimesivät samoja ominaisuuksia kuin Yritys-suomen Sinustako yrittäjä - sivuilla oli mainittu. Verkkosivun mukaan yrittäjänä menestymiseen vaikuttavat osaaminen ja työkokemus, sekä tietyt persoonallisuuden piirteet, kuten rohkeus, ahkeruus, vas-

tuullisuus, pitkäjänteisyys ja määrätietoisuus. Menestyminen yritystoiminnassa on kuitenkin monen tekijän summa. (Sinustako yrittäjä? [Viitattu 5.1.2012].) Lassilan (2007, 39) tutkimuksessa toiseksi suurimmaksi esteeksi nuoret olivat annetuista vaihtoehdoista valinneet yrittäjäominaisuuksien puutteen.

Nuoret saivat kertoa omin sanoin ja kuvauksin siitä, millainen heidän mielestään yrittäjä on ominaisuuksiltaan tai onko hänellä joitain erityisiä piirteitä. Tutkimuksessa nousi yksi ominaisuus selvästi yli muiden. Se oli laaja tietopohja alasta ennen yrittäjäksi ryhtymistään, eli pitää olla alan asiantuntija ennen yrittäjäksi ryhtymistä. Toiseksi tekijäksi nousivat rohkeus ja hyvät hermot yhdessä sosiaalisten taitojen kanssa (sosiaaliin taitoihin yhdistin tässä asiakaspalvelutaidot). Yrittäjän pitää tulla kaikkien kanssa toimeen ja hänen pitää osata asiakaspalvelua. Yrittäjän ominaisuuksiin kuuluu myös olennaisena osana hyvä bisnestaju ja matikkapää. Kun nuorten antamia ominaisuuksia ja piirteitä lyö yhteen, tyypillinen suomalainen ihanneyrittäjä on nuorten mielestä rohkea, laajan tietopohjan ja osaamisen hallitseva, sosiaalinen tyyppi, jolla on bisnestajua.

Yrittäjyyden esteet. Yrittäjäksi lähteminen taantuman aikana on suuri voimannostus keneltä tahansa henkilöltä. Nuorilla asetelmaa vaikeuttaa heikko rahatilanne, vähäinen työkokemus, työn haastavuus ja vastuu. Nuorten taloudellinen tilanne ei tue yrittäjäksi lähtemistä tutkimukseni mukaan. Nuorten pitäisi todennäköisesti ottaa lainaa yrityksen perustamiseen, koska taloudelliset resurssit eivät tällä hetkellä olleet riittävät. Hilikka Lassilan (2007, 39) tutkimuksessa nuoret näkivät suurimpana esteenä yrittäjäksi ryhtymiselle taloudellisten resurssien puutteen. Myös Paakkunaisen tutkimuksessa (82,179, [Viitattu 24.10.2011]) nuoret pitivät niukkaa pääomaa yhtenä päätekijänä yrittäjyyden vähäisyydelle. Epäonnistumisen riski ja konkurssin uhka ovat pelkoja, jotka heijastuvat yrittäjäksi ryhtymiseen. Yksi haastateltavistani toi esiin myös vielä meneillään olevan taantuman, se varmasti vaikeuttaa yrittäjäksi lähtemistä.

Viennin heikkeneminen, yritysrahoituksen hankaloituminen, sekä yleisen luottamuksellisen ilmapiirin romahtaminen ja kotimarkkinakysynnän hiljentyminen ovat heikentäneet yritystoimintaa nopeasti ja merkittävästi. Tämä on aiheuttanut konkurssien määrän lisääntymisen ja hankaloittaa myös elinkelpoisten yritysten selviy-

tymistä. Taantuma vaikeuttaa varsinkin vientiteollisuutta, erityisesti metalli- ja elektroniikkateollisuus, sekä metsäteollisuus ja rakennusala kärsivät taantumasta. Tämän seurauksena myös palvelualojen ja alihankintayritysten vaikeudet lisääntyvät, myös verotulot vähenevät. (Työllisyys- ja yrittäjyysstrategia 2009, 1.)

Yhtä suureksi esteeksi rahatilanteen ohella nuoret nimesivät vastuun. Vastuu konkretisoituu usein todelliseksi viimeistään siinä vaiheessa, kun ottaa yrityksen perustamista varten lainaa. Yrittäjä vastaa useimmiten rajoituksetta yritystoiminnan veloista, henkilökohtaisesti. Vaikka kyseessä olisi osakeyhtiö, joutuu yrittäjä vastaamaan lainasta, joko omaisuudellaan, jos se on riittävä tai hankkimaan lainalle takaajat. Useinkaan rahalaitokset eivät myönnä lainaa pelkälle osakeyhtiölle.

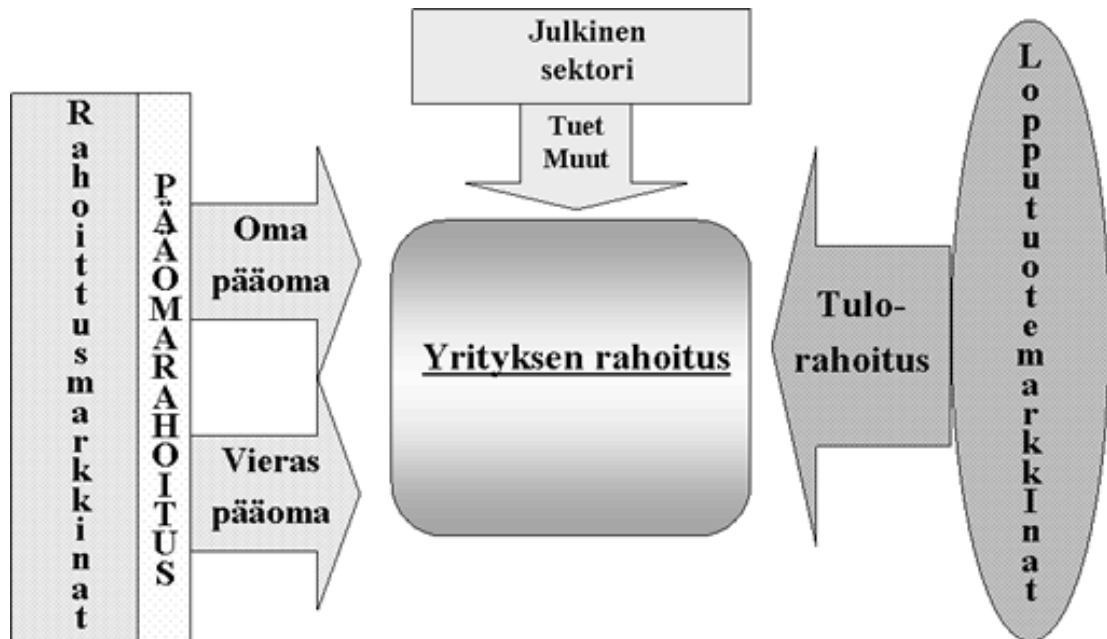
Tutkimus osoitti että yritystoiminnan haastavuutta pidettiin merkittävänä esteenä yrittäjyydelle, kolme nuorta (3/10) oli sitä mieltä. Yhtä moni katsoi yrittäjyyden vievän liiaksi aikaa. Yrittäjyysilmapuntaritutkimuksessa (Mervola 2011, 31) asiaa tutkittiin hieman eri näkökulmasta, tavallaan seurauksena raskaasta vastuusta ja haastavasta työstä. Siinä yrittäjyyttä vastaan puhuvissa seikoissa nimettiin kolmantena työssä jaksaminen. Paakkunainen (82,179, [Viitattu 24.10.2011]) totesi tutkimuksessaan syyksi yrittämättömyydelle yrittäjäelämän olosuhteet, vapaa-ajan ja elämän kuihtumisen yrittäjänä. Yritysten välistä kilpailua piti kolme nuorta (3/10) liian kovana, etenkin suuret ketjut jyräävät pienet yrittäjät. Myös oman osaamisen riittävyyttä epäili sama määrä vastaajista (3/10).

Myös pk-yritysten pitää ottaa huomioon kehittyvät markkinat ja kansainvälistyminen, joiden vaikutus voi tulla myös alihankintatoiminnan kautta. Keskiluokan osuus kasvaa. Samoin myös maailman kuluttajamarkkinoiden painopiste siirtyy kehittyvien markkinoiden suuntaan. Suomi pienenä avoimena taloutena joutuu sopeutumaan globalisaatioon. Kansainvälisen verkostoitumisen ja yhteistyön lisääntyessä myös kotimarkkinoiden yritykset joutuvat kohtaamaan lisääntyvän kilpailun. Globalisaatio vaikuttaa yhtäläillä yrityksiin, työntekijöihin ja työnhakijoihin. Olennaista on jatkuva osaamisen kehittäminen ja muutosvalmius. (Työllisyys- ja yrittäjyysstrategia 2009, 2.)

On hyvä ymmärtää, että vaikka ei itsestään mielestään löydäkään tarpeeksi yrittäjille luonteenomaisia luonteenpiirteitä, se ei ole koko totuus, koska itseään voi kehittää siihen suuntaan kuin haluaa, myös yrittäjäksi. Yritys-Suomen sivujen mukaan varsinaista yrittäjäpersoonallisuutta ei ole olemassa. Jokaisella on mahdollisuus hankkia riittävä osaaminen, sekä tiedot ja taidot. On oltava innokas oppimaan uutta ja kehittämään taitoja. Yrittäjyydessä ydinosaamista ovat yrittäjyystaidot, liiketoiminnan kehittämistäidot, vuorovaikutustaidot sekä taidot luoda suhteita asiakkaisiin, muihin yrittäjiin ja toimijoihin. (Sinustako yrittäjä? [Viitattu 5.1.2012].)

Yrittäjyyttä tukevat. Yrityksen perustamiseen tarvitaan rahaa. Valtion rahoitus koettiin eniten yrittäjyyttä tukevana seikkana. Valtion rahoituksella tarkoitettiin usein starttirahaa, joka kuitenkin on tarkoitettu yrittäjän toimeentuloon yrityksen alkutaipaleella. Varsinaista yrityksen perustamiseen tarkoitettua rahaa on myös haettavana. Opetushallinnon yrittäjyysväylän mukaan yrityksen alkutaipaleella ei useinkaan kerry tulorahoitusta. Tällöin yritys tarvitsee pääomarahoitusta. Myös investointeihin voidaan tarvita pääomarahoitusta. Pääomarahoitus jaetaan omaan pääomaan ja vieraaseen pääomaan. Omaan pääomaan kuuluvat yrittäjän alussa sijoittamat rahat, esimerkiksi säästöt. Vieras pääoma koostuu lainoista ja jaetaan lyhytaikaiseen ja pitkäaikaiseen pääomaan. (Yritystoiminnan aloittaminen...[Viitattu 14.4.2012].)

Yritystoiminnan rahoittamiseen voi saada myös erilaisia yritystukia. Niitä myönnetään joko avustuksina, joihin ei sisälly takaisinmaksuvelvoitetta, tai lainoina, jotka on maksettava takaisin. Tukia ja tuettuja lainoja myöntävät esimerkiksi Finnvera, TEKES ja Elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-keskus. Rahoituksen lähteitä voidaan kuvata oheisella kuviolla (Kuvio 9). (Yritystoiminnan aloittaminen...[Viitattu 14.4.2012].)

Kuvio 8. Kaavio yritystoiminnan rahoituksesta (Yritystoiminnan aloittaminen... [Viitattu 14.4.2012]).

Selvitysten mukaan monet yrittäjät ovat kuitenkin tyytyväisiä yritystoimintaansa. He eivät ole innostuneita laajentamaan yritystoimintaansa, vaikka julkisesti kannustettaisiin ja tarjolla olisi erilaisia tukia hankkeiden muodossa. Usein yrittämisen esteenä ja haasteena nähdään käytännön konkreettiset asiat, kuten rajoittava ja pakottava lainsäädäntö, verotus, asiakashankinta, tuotekehitys, markkinointi ja myynti, hinnoittelu ja laskutus, yrittämisen ja perhe-elämän yhdistäminen ja oma jaksaminen. (Ammatinharjoittajien ja yrittäjien...([Viitattu 9.4.2012].)

Ammatinharjoittajien ja yrittäjien toimikunta on jaotellut yrittämisen haasteita seuraaviin osa-alueisiin:

- Oma osaaminen ja sen päivittäminen
- Asiakassuhteet ja verkostot
- Talous, kannattavuus, hinnoittelu ja rahoitus
- Perheen ja yrittämisen yhdistäminen
- Työhyvinvointi ja työterveyshuollon järjestäminen
- Yrittäjästä luodut mielikuvat

- Toimintaympäristön muutokset (Ammatinharjoittajien ja yrittäjien...([Viitattu 9.4.2012].)

Tutkimuksessa toiseksi eniten yrittäjyyttä tukevana seikkana pidettiin koulutusta yrittäjyyteen ja riittävää tiedonsaantia. Yrittäjyyskoulutuksia järjestetään eri toimijoiden toimesta, esimerkiksi työvoimahallinto järjestää koulutuksia työvoimapolitiisena koulutuksena. Työvoimapolitiinen aikuiskoulutus (työvoimakoulutus) on työ- ja elinkeinohallinnon rahoittamaa maksutonta koulutusta. Koulutukseen haetaan työ- ja elinkeinotoimiston kautta, joka tekee myös valinnan. Koulutukseen osallistuvalla työnhakijalle maksetaan koulutuksen ajalta sitä työttömyysetuutta (ansio-päivärahaa, peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea), johon hänellä on oikeus työttömänä olleessaan sekä lisäksi ylläpitokorvausta.(Työvoimakoulutus 2010.) Yrittäjyyskoulutuksia järjestävät myös muut tahot, esimerkiksi Suomen yrittäjäopisto.

Kolme nuorta (3/10) koki yrittäjyyden vapautena päättää omista asioistaan ja tehdä sitä mistä tykkää. Yrittäjyysilmapuntari tutkimuksessa Mervola (2011, 31, 34) totesi itsenäisen työn ja vapauden tehdä niin kuin haluaa lisäävän yrittäjäksi lähtemistä. Haastateltavani nimesivät myös tuen ja kannustuksen tärkeinä tekijöinä, koska kolme nuorta (3/10) oli nimennyt sen tärkeäksi yrittäjyyteen kannustavaksi tekijäksi. Lähes samaa tuen tarpeen täyttymistä haettiin sillä, että nuoret kaipasivat yrityskumppania yrityksen pyörittämiseen, jakamaan vastuun ja riskin yritystoiminnasta.

Yrittäjyys vaihtoehtona. Nuorten aikomuksia lähteä yrittäjäksi nyt tai myöhemmin kartoitin kysymyksellä koetko, että yrittäjyys voisi olla sinulle vaihtoehto työllistyä tulevaisuudessa? Neljä (4/10) haastateltavista koki, että yrittäjyys voisi olla heille varteenotettava vaihtoehto tulevaisuudessa. Sama määrä (4/10) totesi, ettei yrittäjyys ole heille realistinen vaihtoehto. Kaksi (2/10) oli sitä mieltä, että yrittäjyyttä voisi harkita, jos ei mitään muuta työtä tulevaisuudessa saa. Yrittäjyysilmapuntari - tutkimuksessa yrittäjyyttä vastaan puhuvia seikkoja selvitettiin avoimella kysymyksellä. Viidennes vastaajista oli sitä mieltä, ettei mikään houkuttele yrittäjäksi ryhtymiseen. (Mervola 2011, 28, 30.) Suomalaisten yrittäjien ikäjakaumasta arvioiden vain 19 prosenttia yrittäjistä on nuoria, tässä nuorilla tarkoitetaan 15 - 34-vuotiaita. Sen lisäksi yrittäjien keski-ikä on noussut neljällä vuodella viimeisen 15 vuoden

aikana. Lisäksi nuoret ikäluokat pienenevät ja entistä harvempi nuori on valmis itse perustamaan uuden yrityksen. (Yrittäjyyskatsaus 2011, 109.)

Yritysideapankki. Mielenkiintoinen lisä tutkimuksen tuloksiin oli se, miten ilmainen yritysideapankki vaikuttaisi yrittäjäksi lähtemiseen. Sillä näyttäisi olevan suurin yksittäinen vaikutus kannustustekijänä ylitse muiden, jos vain sellainen olisi olemassa. Kysymys oli kuvitteellinen, kerroin siitä nuorille haastattelun yhteydessä. Myös sellaiset nuoret, jotka olivat aikaisemmin sitä mieltä, että yrittäjyys ei ole heille vaihtoehto, innostuivat visioimaan yritys pankin luomia väyliä yrittäjyyteen. Osalla oli mielessä ideapankki yleisellä tasolla ja se, miten se vaikuttaisi yrityksen perustamishalukkuuteen. Osa visioi omaa yritystä. Hyvän yritysidean keksiminen tai sen luomisen stressi näyttäisi olevan yksi asia, mikä estää yrittäjyyttä. Mervolan (2011, 43) mukaan Yrittäjyysilmapuntaritutkimuksessa vastaajilta tiedusteltiin madaltaisiko yrittäjäksi ryhtymisen kynnystä ilmainen yritysideapankki, josta voisi saada liikeideoita uuden yritystoiminnan aloittamiseksi. Jopa kaksi vastaajaa kolmesta oli sitä mieltä, että yrittäjäksi ryhtymisen kynnys alenisi. Lassilankin (2007, 39) tutkimuksessa kysyttäessä vastaajilta, mitä he näkivät suurimpina esteinä yrittäjäksi ryhtymiselle valmistumisen jälkeen, kolmanneksi suurimmaksi esteeksi vastaajat nimesivät liikeidean puutteen.

Paakkunaisen (71, 82, [Viitattu 24.10.2011]) tutkimuksessa huomioitiin se, että liikeidean luomisen stressi toistuu nuorten teksteissä. Tutkittavista 27,1 % suhtautuu myönteisesti yrittäjyyteen, kunhan vain löytäisi hyvän yritysidean. Useat nuoret korostivat hyvän yritysidean merkitystä. Tässä yritysidean etsimisessä ja hokemisessa on menty niin pitkälle, että se häiritsee monia nuoria varsinkin työelämästä yrittäjyyteen suhtautuvien keskuudessa.

Varamäki ym. (2010, 47) ovat selvittäneet tutkimuksessaan, mitä keinoja yrittäjät ovat käyttäneet etsiessään yrityksilleen jatkajaa. Vastanneista 41 prosenttia oli tarjonnut yritystään kilpailijalle tai muille yrittäjille, yrittäjäjärjestön tai muun vastaavan kautta oli ostajaa etsinyt 23 prosenttia, vastaajista 16 prosenttia oli käyttänyt henkilökohtaisia kontaktejaan ja saman verran oli hyödyntänyt Internet-palveluja tai yrityspörssijä. Lisäksi 32 prosenttia uskoi yrityksen myyntiin ulkopuoliselle ja 30 prosenttia arvioi yrityksen toiminnan päättyvän kokonaan.

Tuki. Nuoret antoivat aika vähän vastauksia kysymykseen, mistä he hakisivat tukea jos / kun lähtisivät yrittäjäksi. Ei ole huolestuttavaa, mistä he löytävät tietoa, sillä tositilanteessa tietoa osataan hakea Internetin kautta. Kartoitin tutkimuksella myös sitä, mikä rooli ja merkitys on lapsuuden kodilla, oletin sillä olevan suuremman merkityksen, mikä tutkimus osoitti. Lähiyhteisön tuki näyttää olevan merkityksellisempi kuin lapsuuskodin perheen tuki ja kannustus. Lähiyhteisöön luetaan myös ystävät. Ainoastaan siinä tapauksessa, jos lapsuuskodissa olisi yrittäjyyttä, merkitystä olisi enemmän yrittäjyyden jatkajana tai kokemustukena. Yksi (1/10) haastateltavista oli sitä mieltä, että jos hän perustaisi yrityksen, hän ottaisi sukulaisia ja tuttavien töihin. Yhden (1/10) mielestä jos lähiyhteisössä olisi yrittäjiä, voisi tämä haluta osallistua toimintaan rahoittajana. Kaksi (2/10) ei osannut oikein nimenä lähiyhteisön merkitystä.

Muiden yrittäjien rooli nähdään melko mustavalkoisena, joko tukijoina tai kilpailijoina. Näyttäisi siltä, että yrittäjien järjestäytymisestä ja heidän tiedotuskanavistaan ja neuvontapalveluistaan ei paljoa tiedetä. Muutama nuori näki muissa yrittäjissä myös rahallisen tukijan ja mahdollisen työtilojen vuokraajan. Yhteiskunnan rooli yrityksen perustamisessa kulminoitui taloudellisiin ja tiedotuksellisiin seikkoihin. Tämä ei ollut yllätys, sillä nuoret olivat olleet ohjaavan koulutuksen aikana infossa, missä heille oli kerrottu starttirahasta ja yhteiskunnan järjestämistä koulutuksista. Näitä pidettiin oikeutetusti tärkeinä seikkoina. Nuoret seuraavat myös uutisia ja muuta tiedotustulvaa ja yksi toikin tämän julki kertoen pitävänsä yhteiskunnan tämänhetkistä tilaa huolestuttavana, kun on niin paljon irtisanomisia.

Yrittäjyyskasvatus. Nuorten kasvattaminen yrittäjyyteen ja yhteiskunnalliseen toimintaan, vaatii vielä paljon työtä oppilaitosten, työ- ja elinkeinoelämän, eri järjestöjen, päätöksentekijöiden ja kotien välillä. Yrittäjyyskasvatus on tullut kouluihin ja sen kehittämistarpeet on huomioitu, opettajien osaamista ja motivointia yrittäjyyden osa-alueella tulee tehostaa. Vaikka kaikki nuoret eivät lähde yrittäjiksi, yrittäjyyskasvatuksen hyöty näkyy tapana toimia työelämässä yrittäjämäisesti.

Nuoruus elämänvaiheena. Nuoruus on muutoksessa, nuorten kasvu ja toimintaympäristö ovat muuttuneet merkittävästi. Multimedia, sosiaalinen media ja Inter-

net vaikuttavat nuorten kehitykseen väistämättä. Jo pienillä lapsilla on omat kännykät, joilla pidetään yhteyttä aluksi vanhempiin, sisaruksiin ja isovanhempiin, myöhemmin kavereihin ja muihin ihmisiin. Henkilökohtainen, kasvokkain tapaaminen tai asioiminen vaihtuu multimedian ja Internetin välityksellä tapahtuvaksi. Sen vaikutuksia ihmiseen ei vielä täysin tiedetä. Jokainen tarvitsee myös henkilökohtaisia, kasvokkain tapahtuvia kohtaamisia, muuten toista ihmistä ei kohta enää osata kohdata. Nuorten pahoinvointi kasvaa, millainen osa siinä on sillä, että ihminen ei enää kohtaa toista ihmistä kasvokkain. Lisäksi epärealistiset odotukset aiheuttavat lopulta pettymyksiä, kun elämä ei sujukaan kuin elokuvissa.

Vanhempien merkitys kasvattajina ja arvomaailman lähteenä on muuttunut. Tärkeän osan nuorten toimintaympäristöstä muodostaa nykyisin Internet ja multimedia ympäristöt. Ne luovat uudenlaista yhteisöllisyyttä ja uusia luottamuksen muotoja. Niiden merkitys nuoren maailmankuviin on kasvanut kodin, koulun ja muiden muodollisten kasvatusinstituutioiden rinnalla. Kuitenkin perheellä ja kollektiivisilla yhteisöillä on nuorten hyvinvoinnin kannalta edelleen tärkeä merkitys. Nuoret epä säännöllisillä työmarkkinoilla tutkimus osoitti nuorten elävän pidentyneessä nuoruudessa, josta puuttuu tulevaisuuden näkökulma. Hyvinvoinnin edellytyksenä on positiivinen tulevaisuudenkuva. (Nuorten hyvin- ja pahoinvointi...2010, 81.)

Voimme miettiä mistä nuoret omaksuvat arvonsa, kun he elävät entistä enemmän Internetin ja median maailmassa? Opitaanko näissä sosiaalisissa medioissa ja virtuaalisissa ympäristöissä arvostamaan oikeudenmukaisuutta, rehellisyyttä, tasa-arvoa, ahkeruutta ja toisten ihmisten kunnioittamista? Jäävätkö nämä siinä maailmassa vaikeatajuisiksi käsitteiksi? Useat tutkimuksessa mukana olleet nuoret tasapainoilivat perinteisen kollektiivisen työkäsityksen ja oman individualistisen käsityksensä välillä. Monille nuorille mennyt aika, nykyinen aika ja tuleva aika työssä ja sen ulkopuolella muodostuivat sykleistä. Elämä voi jaksottua vuoden aikana pätkätöiden ja työttömyyskausien mukaan. Nykyisin ei ole enää itsestään selvää, että koulusta siirrytään suoraan työelämään, vaan vaihtoehtoja on oltava muitakin. Työelämään siirrytään usein monien polkujen kautta. Jos töitä ei heti saa vaihtoehtoina ovat työpajat, työelämän harjoitteluhjelmat ja erilaiset jatkokoulutukset. (Nuorten hyvin- ja pahoinvointi...2010, 82, 84.)

Asenneilmasto. Vanhempien vaikutus asennekasvatuksessa alkaa liukua enemmän median käsiin. Median ja Internet luovat illuusion siitä, mikä on elämässä tärkeää ja tavoittelemisen arvoista. Se ottaa enemmän jalansijaa asenteiden luoja ja ylläpitäjänä. Ikuisen kauneuden ja nuoruuden ihannoiti, rahan käyttö ja mukava elämä eivät ole kaikkien saatavilla, eikä todellista arkielämää. Maailmankuva vääristyy. Medialla on mahdollisuus vaikuttaa yleiseen asenneilmapiiriin luomiseen milloin mistäkin asiasta, myös yrittäjyydestä. Sillä olisi mahdollisuus vaikuttaa yrittäjyysasenteisiin ja nostaa teemaa positiivisesti esille.

Nuorten hyvin- ja pahoinvointi on osa yhteiskunnan nopeaa muutosta sekä nuorten arvojen, maailmankuvan, sosiaalisen pääoman ja identiteetin muodostusta. Mistä nuoret omaksuvat arvonsa, kun he elävät entistä enemmän Internetin ja median maailmassa? Opitaanko näissä sosiaalisissa medioissa ja virtuaalisissa ympäristöissä arvostamaan oikeudenmukaisuutta, rehellisyyttä, tasa-arvoa, ahkeruutta ja toisten ihmisten kunnioittamista? Jäävätkö nämä siinä maailmassa vaikeatajuisiksi käsitteiksi? (Nuorten hyvin- ja pahoinvointi...2010, 81, 84.)

Yhteiskunnallinen tilanne. Yhteiskunnallinen tilanne tulee yhä vaikeutumaan tulevaisuudessa. Julkisen puolen säästöt ja kiristynyt työtahti työpaikoilla alkavat oirehtia vielä enemmän yleisenä pahoinvointina. Työttömyys pysyy korkealla pidentyneen taantumun vuoksi. Vanhusväestön hoito kaipaisi uusia resursseja, kuntien säästölinja näkyy kuitenkin pätkätöinä. Myös yksityisaloilla työtahti ja vaatimukset ovat kiristyneet. Nuorilla ei ole mahdollisuuksia suunnitella tulevaisuutta ja perheen perustamista, jos toimeentulo on koko ajan epävarmaa.

Työmarkkinat ovat 2000-luvulla rakentuneet siten, että nuorten on vaikea löytää vakinaista työtä. Nuoret tyytyvät usein pienipalkkaisiin pätkätöihin, koska heille usein merkitsevät elämänlaadulliset tekijät (hyvät kaverit, työn joustavuus, sitoutumattomuus, vapauden tunne) enemmän kuin materialistiset tekijät kuten palkka ja työn pysyvyys. Nuoret valitsevat pätkätöiden usein työn kiinnostavuuden vuoksi, samantlaisia mahdollisuuksia tai valinnan vaihtoehtoja ei ole heikosti koulutetuilla nuorilla, osa heistä on koulupudokkaita. Epäsäännöllisissä työsuhteissa pidempikestoisia elämänsuunnitelmia on vaikea tehdä. (Nuorten hyvin- ja pahoinvointi...2010, 81, 82.)

Nuorten työttömyyden hoidossa, yrittäjyys yhtenä todellisena vaihtoehtona vaatisi uusia toimia valtiolta. Joitakin muutoksia pitäisi tehdä, että halukkuus yrittäjäksi konkretisoituisi yrittäjyydeksi. Kynnystä pitäisi saada vielä madalletuksi. Ehkä nuorille sopivampia keinoja lähteä yrittäjäksi näin epävarmana aikana olisi pienimuotoinen yrittäjyys. Yhteiskunnan työttömyysturvajärjestelmä on melko joustamaton tässä asiassa. Kun hankkii y-tunnuksen ja on arvonlisärekisterissä ja ennakkopäätösrekisterissä on yrittäjä työhallinnon silmissä, vaikka tekee sitä osa-aikaisena. Ehkä Suomessa pitäisi miettiä, voisiko järjestelmää jotenkin muuttaa, jos halutaan lisää yrittäjiä? Yrittäjyys voisi olla konkreettinen vaihtoehto, mutta nuoret haluavat varmuutta toimeentulosta myös yrittäjyyden aikana. Tutkimus osoitti, että taloudellinen tilanne estää yrittäjäksi lähtemistä. Starttiraha on hyvä asia, mutta sen rinnalle voisi miettiä muita ratkaisuja.

Myös työhallinto on huomionnut konsernistrategiassaan, että yrittäjyyttä pitää uudistaa. Erilaiset palkkatyön ja yrittäjyyden välimaastoon sijoittuvat työn muodot tulee havaita ja luoda niille toimivia turva- ja tukimekanismeja. Osa-aikayrittäjyys on otettava huomioon erilaisissa muutostilanteissa, yrittäjyyden alkutaipaleella ja yrittäjyyden päättyessä. Ennakointiin liittyy myös uusien liiketoimintamahdollisuuksien tunnistaminen ja yrittäjyyteen kannustaminen. (Työllisyys- ja yrittäjyysstrategia. 29.6.2009.)

Yritysmuotona on lähes täysin unohdettu osuustoimintayrittäjyys. Julkisten resursien vähentyessä ja työttömyyden ollessa korkealla, uusia ja vanhoja yrittäjyysideoita olisi hyvä kaivaa esiin. Jos vähittäiskauppa osuustoimintana kannattaa hyvin, niin miksi sitten ei muuntyyppinenkin osuustoimintayrittäjyys? Lisäksi yritystoiminnan aloittaminen voisi tulla halvemmaksi.

Osuuskunnissa työn tekeminen perustuu työsopimukseen osuuskunnan ja jäsenen välillä. Osuuskuntaan kuuluvan jäsenen työn pohjana ovat palkka ja sen sivukulut. Lisäksi huomioidaan muuttuvat kulut, sekä toiminnasta aiheutuvat kiinteät kulut. Työsuhde on samanlainen kuin muilla työnantajilla – osuuskunnan jäsen on työssä omistamassaan yrityksessä. Osuuskunnassa ei tähdätä voiton maksimointiin, vaan hyvinvoinnin ja edun tuottamiseen työntekijöille. Mahdolliset syntyvät voittovarot käytetään osuuskunnan kehittämiseen tai jaetaan jäsenille osuuspääoman korkona tai ylimääräisenä palkkana. Osuuskuntamuoto mahdollistaa myös

osa-aikaisen yrittämisen. Tämän tyyppisen yrityksen perustaminen on yksi tapa kokeilla yrittäjyyttä suhteellisen riskittömästi. Jos osuuskunnassa on vähintään seitsemän osakasta, heitä ei yksityishenkilöinä luokitella virallisesti yrittäjiksi. Osakkailla säilyy oikeus palkansaajan työttömyysturvaan, jos yritystoiminnan alkuvaiheessa ei ole riittävästi työtä. Osakkaalla on silloin mahdollisuus hakea soviteltua työttömyyspäivärahaa. (Osuuskunta 2012.)

Tapani Köpän (2010, 23) tekemän tutkimushankkeen mukaan julkiset resurssit ovat niukat ja vähenevät entisestään, Suomen maaseutu on niin pieni, ettei maaseudun markkinakysyntä riitä tekemään liiketoiminnasta kannattavaa. Kuitenkin samanaikaisesti väestön ikääntyessä hoivapalvelujen tarve kasvaa. Yhteisötalous voi tarjota innovatiivisen näkökulman uusien ratkaisujen löytämiseen. Esimerkiksi hoivaosuuskunnat voisivat tuottaa maaseutukunnille kokonaisvaltaisia hyvinvointipalveluja tehokkaasti. Tulevaisuudesta puhuttaessa pitää kaikkia ratkaisuja uskaltaa ottaa esille, vaikka vielä niitä ei ole olemassa.

Kehittämiskohteita. Kehittämiskohteena näkisin nuorten yrittäjyyden eri vaihtoehtojen monipuolistamisen ja kehittämisen myös paikallistasolla. Lisäksi yritys-ideapankin tyyppinen toiminta voisi olla kokeilun arvoinen, suurin osa piti sitä merkittävänä. Liikeidean luomisen stressi tuli esiin kaikissa tutkimuksissa ja mielestäni sitä kannattaisi pohtia. Pilottihankkeita olisi hyvä saada pian vireille, että tuloksia-kin saataisiin mahdollisimman pian. Yhteiskunnallisista kehittämiskohteista tulee mieleen osa-aikaisen yrittäjyyden kehittäminen lainsäädännön ja tukitoimin. Nuoret tarvitsevat jatkuvuuden tunnetta elämäänsä, sillä olisi positiivisia vaikutuksia myös perheen perustamiseen ja se luo varmuutta ja tulevaisuuden näköaloja.

10 POHDINTA

Opinnäytetyön aihetta miettiessäni oli aika luonnollista, että aihe tuli työhallinnon saralta. Työttömyys alan termeineen oli aiheena tuttu ja jo pitkään ajankohtainen. Kohderyhmää miettiessäni pohdin, olisiko kohteena parempi pitkäaikaistyöttömät vai nuoret työttömät. Opinnäytetyön tarkempi aihe tarkentui 2011 keväällä sektoriopintoihin kuuluvalla harjoittelujaksolla. Nuorista olin tehnyt jo sektoriopintojen aikana monta työtä, joten valitsin sen. Lisäksi tämä aihe on ollut pitkään erittäin ajankohtainen. Niin kauan kuin taantuma pitää Eurooppaa otteessaan, on tilanne vaikea.

Opinnäytetyö opetti etsimään monipuolisesti tietoa eri asioista ja haastattelut antoivat mahdollisuuden kuunnella nuoria ja heidän ajatuksiaan yrittäjyydestä ja siinä sivussa myös heidän omasta tilanteestaan. Kuuntelemisen opetteleminen on yhtä tärkeä taito kuin puhuminen. Nuorten tilanne yhteiskunnassa ei ole tällä hetkellä kovin ruusuinen työttömyyden, yhteiskunnan murroksen ja vähenevien resurssien takia. Tämä murros näkyy myös työ- ja elinkeinotoimistoissa enenevässä määrin moniongelmaisuuksina. Sosionomin (AMK) pitääkin osata jäsentää sosiaalisia ongelmia yhteiskunnallisesta viitekehyksestä ja ymmärtää yksilön ja yhteiskunnan välisiä suhteita. Hänen täytyy myös osata jäsentää ja analysoida niitä erilaisista teoreettisista näkökulmista. Sosionomin tulee ymmärtää sosiaalisten resurssien riittävyyden ja yhteiskunnallisen päätöksenteon välinen yhteys. (ECTS-kompenssit, [viitattu 29.4.2012].)

Halusin laajentaa omaa osaamistani aikuissosiaalityön kentällä. Aikuissosiaalityö kaipaa enemmän asiakasnäkökulmaa, jota uskon sosionomiopintojen antaneen. Sosionomiosaamisesta on paljon hyötyä, oli työ sitten työvoimaneuvojan työtä, muuta aikuisasiakkaiden parissa tehtävää työtä tai työtä sosiaalialan yrittäjänä. Uudet sosiaaliset tiedot ja taidot antavat uutta näkökulmaa asiakastyöhön, ja tuovat selkeämmin esiin myös alan eettiset vaatimukset. Sosionomikoulutus antaakin taitoja kehittää sosiaalialan osaamista ja palveluprosesseja. Se antaa myös valmiuksia päätöksentekoon ja omaa perusedellytykset toimia alan itsenäisenä yrittäjänä. (ECTS-kompenssit, [viitattu 29.4.2012].)

Opinnäytetyön ajatuksena oli selvittää, mitä nuoret ajattelevat yrittäjyydestä omalla kohdallaan. Yrittäjyys olisi yhteiskunnalle osaratkaisu nuorten korkeaan työttömyyteen. Nuorten kuva yrittäjyydestä on yleisesti ottaen positiivinen teoriassa, mutta käytännön toimiin eli yrittäjäksi lähtemiseen kynnys on melko korkea. Yrittäjäksi lähteminen on kuin hyppy tuntemattomaan, ei voi tietää miten siinä käy. Ymmärrettävistä syistä tämä pistää nuoret ajattelemaan, kannattaako itseään laittaa sellaiseen tilanteeseen, vaikka palkkatöitä ei ihan heti löytyisikään. Palvelualoilla on jo nyt paljon nuoria töissä. Niiden kehittymisen myötä yrittäjyys saa jalansijaa myös sosiaali- ja terveystalveissa. Jos yrittäjyyttä tulevaisuudessa vielä kehitetään voimakkaammin, voi terveys- ja sosiaalialallekin lähteä enemmän yrittäjiä. Tällä hetkellä etupäässä suuret ketjut toimivat kuntien rinnalla hoivapalveluissa. Esimerkiksi mielenterveyspalveluissa pieniä yksiköitä on lähinnä vanhuspalveluissa. Mutta yrittäjyyden kehittämisen myötä myös muihin sosiaali- ja terveystalveihin voisi lähteä yrittäjiä enemmän, markkinoita tulevaisuudessa kyllä riittää.

Sosionomin (AMK) tulee ymmärtää asiakkaan tarpeet ja voimavarat ja osata luoda osallistava ja ammatillinen vuorovaikutussuhde. Sosionomi kykenee ottamaan huomioon jokaisen yksilön ainutkertaisuuden ja toimimaan arvostiritoja sisältävissä tilanteissa. Tämän takia sosionomin tulisi osata laatia myös nuorille heidän tarpeistaan lähtevä ratkaisu, sillä kaikilla nuorilla ei ole valmiuksia lähteä suoraan työmarkkinoille tai yrittäjäksi. Sosionomin (AMK) tehtävänä on myös edistää tasa-arvoa ja suvaitsevaisuutta. Hän pyrkii huono-osaisuuden ehkäisemiseen yhteiskunnan, yhteisön ja yksilön näkökulmista. (ECTS-kompenssit, [viitattu 29.4.2012].)

Toivon, että tutkimukseni auttaa hahmottamaan ja ymmärtämään nuorten tilannetta, kun heidän kanssaan keskustellaan yrittäjäksi lähtemisestä. Useimmat nuoret haluavat etupäässä vain töitä. Kokemuksen karttuessa he kyllä tiedostavat yrittäjyyden yhtenä mahdollisuutena tehdä uran yrittäjänä. Aika yrittäjyydelle nyt, kun taantuma vielä pitää otteissaan, ei houkuttele yrittäjyyteen. Mutta niiden nuorten matkaa yrittäjyyteen tulee helpottaa, jotka tuntevat kuuluvansa yrittäjäksi, ja joilla on selkeä yrittäjyysidea. Sosionomin (AMK) valmiuksiini kuuluu tukea ja ohjata tavoitteellisesti erilaisia asiakkaita ja asiakasryhmiä heidän arjessaan, kasvun ja kehityksen eri vaiheissa ja eri elämäntilanteissa. (ECTS-kompenssit, [viitattu 29.4.2012].)

Prosessina tämän opinnäytetyö oli haastava. Koin, että minulle oli paljon hyötyä siitä, että olen työskennellyt TE -toimistossa työvoimaneuvojana. Olen ollut tekemisissä nuorten kanssa neuvojana, kesätyökampanjoissa, sekä tukipäätösten teossa, mukaan lukien starttirahapäätösten teko. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa oli välttämätöntä ja tarpeellista. Aihealue, mistä tutkimuskysymykset kumpusivat, olivat tuttuja, samoin myös käsitteet. Mielestäni saavutin asetetun tavoitteen eli vastaukset tutkimuskysymyksiin löytyivät. Osaksi ne osoittivat samansuuntaisia tuloksia kuin muiden valitsemani tutkijoiden aikaisemmat tutkimukset, mutta erojaakin on. Lisäksi yritysideoankin merkitys oli itselleni hienoinen yllätys, koska suurin osa haastateltavista piti sitä niin merkittävänä.

Pitkän työhistorian myötä olen oppinut ymmärtämään eri yhteisöjen toimintaperiaatteita ja kulttuureita sekä kuinka hedelmällistä on tehdä työtä muiden toimijoiden kanssa. Sosionomin (AMK) tehtävä on vahvistaa yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Sosionomi (AMK) koulutuksen myötä osaan tunnistaa paremmin epätasa-arvoa tuottavia rakenteita ja osaan toimia myös niiden purkamiseksi. (ECTS-kompenssit, [viitattu 29.4.2012].)

Paljon on tehty nuorten työllistymisen hyväksi, nuorten yhteiskunta- ja koulutustakuu velvoittaa yhteiskuntaa toimimaan. Nuorten yrittäjyyttä on pyritty helpottamaan monin keinoin. Mutta jotain erilaista tämä aika tarvitsee, uutta innovatiivista ajattelua tarvitaan. Haasteita tulee riittämään nuorten työttömyyden hoidossa. Haasteita riittää työttömyyteen liittyvien negatiivisten seuraamusten ehkäisyssä ja hoidossa, ja jo tehtyjen päätösten toimeenpanossa yhteiskunnan vähenevien taloudellisten resurssien vuoksi. Vanhojen keinojen oheen tulisi miettiä muita vaihtoehtoja, ennakkoluulottomasti ja avarasti.

LÄHTEET

- Aaltonen, M. Ojanen, T. Vilhunen, R. Vilén, M. 2003. Nuoren Aika. WSOY. Helsinki.
- Ahonen, G., Hussi, T. & Pirinen, H. 2010. Y-sukupolvi haastaa johtamisen Suomen työelämässä – syrjäytymisen kustannukset ja tulevaisuuden työelämään liittyvät mahdollisuudet. Teoksessa: Työpoliittinen aikakauskirja 4/2010. [Verkkojulkaisu]. Työ- ja elinkeinoministeriö. Sivut 14 – 22. [Viitattu 11.2.2012]. Saatavana: <http://www.tem.fi/files/28624/tak42010.pdf>
- Akola, E., Heinonen J., Kovalainen, A & Suvanto, K. 2008. Yrittäjyys valintana työuran eri vaiheissa – tarkastelussa nuoret ja ikääntyneet. [Verkkojulkaisu]. Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 5.1.2012]. Saatavana: http://www.tem.fi/files/20398/TEMjul_29_2008_tyo_ja_yrittajyys.pdf
- Akola, E., Heinonen J., Kovalainen, A., Pukkinen, T. & Österberg, J. 2007. Yrittäjyyden ja palkkatyön rajapinnalla. Työn ja toimeentulon rakentuminen 2000-luvun Suomessa. [Verkkojulkaisu]. Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 15.1.2012]. Saatavana: http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/06_tutkimus/tpt326.pdf
- Ammatinharjoittajien ja yrittäjien toimikunnan toimintaohjelma: Yrittämisen haasteet ja riskit. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu]. Akavan erityisalat. [Viitattu 9.4.2012]. Saatavana: <http://www.akavanerityisalat.fi/fi/toimintaohjelma.html>
- ECTS-kompetenssit. 31.8.2010. Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto. [Verkkosivusto]. Sosiaaliportti.fi. [Viitattu 9.1.2012]. Saatavana: http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/sosiaalialanamkverkosto/sosiaaliala_ammattikorkeakouluissa/sosionomi_ammattitutkinto/ects_kompetenssit/
- ESR-projektisuunnitelma. Euroopan sosiaalirahaston osittain rahoittamat projektit. 2010. Seinäjoki: Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus. Saatavana: Intra – tietokannasta: Vaatii käyttöoikeuden.
- Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittaman projektin kuvaus. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu]. Euroopan Unioni, Euroopan Aluekehitysrahasto, Euroopan sosiaalirahasto. [Viitattu 20.6.2011]. Saatavana: <https://testi-www.eura2007.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S11099>
- Fröjd, S., Kaltiala-Heino, R., Ranta, K., Von der Pahlen, B & Marttunen M. 2009. Nuorten ahdistuneisuus ja päihteiden käyttö. Tietoa vanhemmille ja nuorten kanssa työskenteleville aikuisille. [Verkkojulkaisu]. Kirjoittajat ja Kirjoittajat ja

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 4.1.2012]. Saatavana: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/4f346481-ad88-43d7-8320-c5ddbfc057c1>
- Haavisto, I. 2010. Työelämän kulttuurivallankumous: EVAn arvo- ja asennetutkimus 2010. [Verkkajulkaisu]. EVA (Elinkeinoelämän valtuuskunta). Taloustieto Oy. (Viitattu 11.2.2012). Saatavana: http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2010/04/tyoelaman_kulttuurivallankumous.pdf
- Hellström, M. 2010. Sata sanaa kasvatuksesta. Jyväskylä: PS- kustannus.
- Helmikuun työttömyysaste 7,7 prosenttia. Julkaistu: 20.3.2012. [Verkkajulkaisu]. Tilastokeskus. [Viitattu 9.4.2012]. Saatavana: http://www.stat.fi/til/tyti/2012/02/tyti_2012_02_2012-03-20_tie_001_fi.html
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu, Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistokustannus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. 15.–16. painos. Helsinki: Tammi.
- Innovaatio- ja elinkeinopolitiikan pohjoismainen yhteistyöohjelma 2011–2013. 2011. [Verkkajulkaisu]. Pohjoismaiden ministerineuvosto, Kööpenhamina [Viitattu 22.1.2012]. Saatavana: http://www.tem.fi/files/30061/Innovaatio_ja_elinkeinopolitiikan_yhteistyohjelma_fi.pdf
- Järnefelt, N. 2011. Ikääntyneiden yrittäjyys on lisääntynyt. [Verkkoartikkeli]. Tilastokeskus. [Viitattu 5.1.2012]. Saatavana: http://stat.fi/artikkelit/2011/art_2011-12-12_001.html?s=1
- Karjalainen, P. & Sarvimäki, P. (toim.). 2005. Sosiaalityö hyvinvointipolitiikan välineenä 2015 –toimenpideohjelma. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2005:13. [Verkkajulkaisu]. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. [Viitattu 15.10.2011]. Saatavana: <http://pre20090115.stm.fi/hl1137582267435/passthru.pdf>
- Kasvuyrittäjyys. Päivitetty 15.4.2011. [Verkkosivusto]. Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 23.1.2012]. Saatavana: <http://www.tem.fi/index.phtml?s=2383>
- Kekkonen, K. Ei päiväystä. Ammatillinen koulutus yhteiskunnallisena rakenteena ja toimintana. Haaga-Helia Ammattikorkeakoulu. [Viitattu 31.8.2011]. Saatavana: http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/asiakirjat/kesu_2012_fi.pdf
- Koiranen, M. Ei päiväystä. Henkinen kasvu Yrittäjyyteen. [Verkkajulkaisu]. Jyväskylän yliopisto, taloustieteiden tiedekunta. [Viitattu 5.2.2012]. Saatavana:

http://www.futuuri2011.fi/resource/file/file/Henkinen_kasvu_yrittäjyyteen_MK_03_1110.pdf

Koulutus ja tutkimus 2007–2012. 2007. Alustava laskelma koulutustarjonnan tavoitteista vuodelle 2012. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:26. [Verkkajulkaisu]. Kulttuuri ja Opetusministeriö. [Viitattu 31.8.2011]. Saatavana:

<http://www.okm.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2007/liitteet/tr26.pdf?lang=fi>

Köppä, T. 2010. Yhteisötalous yrittäjyyden uusien muotojen kasvualustana maaseudulla. [Verkkajulkaisu]. Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti. [Viitattu 9.4.2012]. Saatavana:

<http://128.214.67.123/ruralia/julkaisut/pdf/Raportteja69.pdf>

Lassila, H. 2007. Yrittäjyysasenteet. Savonia-ammattikorkeakoulussa opiskelijoiden ja opettajien keskuudessa. Savonia-ammattikorkeakoulu.

Lasten ja nuorten puhelimen ja netin vuosiraportti 2010. 2011. Onni löytyy arjesta. [Verkkajulkaisu]. Mannerheimin lastensuojeluliiton julkaisuja. [Viitattu 1.1.2012]. Saatavana:

http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/e7966afdc1429819658cf649874db15c/1325605073/application/pdf/13528345/MLL_LNPN_raportti_2010_web.pdf

Lindberg, R & Särkelä, R. 18.8.2011 Nuorten tilanteen turvaaminen on sosiaalisesti kestävä. [Verkkajulkaisu]. Sosiaali- ja Terveysturvan Keskusliitto ry. [Viitattu 23.11.2011]. Saatavana: http://www.stkl.fi/2011_kannanotto_18.8.2011.pdf

Mervola, M. 2011. Yrittäjyysilmapuntari. [Verkkajulkaisu]. Suomalaisen työn liitto ja Suomen Yrittäjät. [Viitattu 12.2.2012]. Saatavana:

http://www.yrittajat.fi/File/23230438-8392-407d-889e-231f04d7a8a5/Yritt%C3%A4jyysilmapuntari2011_kalvot.pdf

Metsämuuronen, J. 2009. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Gummerus. Jyväskylä.

Myllyniemi S. (toim.). 2010. Puolustuskannalla. Nuorisobarometri 2010. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 5.1.2012]. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisosiain neuvottelukunta. Saatavana:

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/barometrit/liitteet/nuorisobarometri2010.pdf

Nuoret osaaviksi ja työelämään. 26.9.2011. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 1.11.2011]. Työ- ja elinkeinoministeriö. Saatavana:

http://www.tem.fi/index.phtml?105033_m=103862&s=4760

Nuoret yrittäjyyspolitiikan tekijöiksi; Yksityisyrittäjien Säätiön yrittäjyyspoliittinen kannanotto. Ei päiväystä. [Verkkajulkaisu]. Yksityisyrittäjien Säätiö. Kerho-

- keskus-koulutyön tuki ry. [Viitattu 24.10.2011]. Saatavana: http://www.yksityisyrittajainsaatio.fi/uimages/file/Yrittajyyspoliittinen_kannanoto.pdf
- Nuori yrittäjä -kilpailu käynnissä – voittajille rahaa ja mainetta.. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Suomen Yrittäjät. [Viitattu 11.3.2012]. Saatavana: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/nuoriyrittajakilpailu/>
- Nuorisotyöttömyys. 21.9.2011. [Verkkosivu]. Suomen Kuntaliitto. [Viitattu 23.10.2011]. Saatavana: <http://www.kunnat.net/fi/tietopankit/uutisia/2011/Sivut/Nuorisotyottomuus.aspx>
- Nuorten hyvin- ja pahoinvointi. Konsensuskokous 2010. 2010. [Verkkajulkaisu]. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, Suomen Akatemia. [Viitattu 29.4.2012]. Saatavana: <http://www.duodecim.fi/kotisivut/docs/f1595320904/konsensus2010artikkelikirja.pdf>
- Nuorten ohjausyhteistyö Jyväskylän työ- ja elinkeinotoimiston alueella. Päivitetty 10 / 2011. [Verkkajulkaisu]. Työ- ja elinkeinotoimisto Jyväskylä. [Viitattu 23.1.2012]. Saatavana: http://www.mol.fi/toimistot/jyvaskyla/pdf/Nuorten%20yhteiskuntatakuu_2011.pdf
- Nuorten palkkatuki Sanssi. 30.12.2011. [Verkkosivusto]. Työ- ja elinkeinotoimisto. [Viitattu 4.1.2012]. Saatavana: http://www.mol.fi/mol/fi/01_tyonantajat/06_2rekrytoinnin_tuki/02_palkkatuki/02_sanssi_tyonantajat/index.jsp
- Nuorten yrittäjyys. 2.9.2010. [Verkkajulkaisu]. Keskuskauppakamari. [Viitattu 1.11.2011]. Saatavana: <http://www.keskuskauppakamari.fi/Media/Asiantuntijakirjoitukset/Nuorten-yrittajyys>
- Osuuskunta. 22.2.2012. [Verkkosivusto]. Wikipedia. [Viitattu 9.4.2012]. Saatavana: <http://fi.wikipedia.org/wiki/Osuuskunta>
- Paakkunainen. K. Ei päiväystä. Alkaisinko yrittäjäksi? Tutkimus nuorten yrittäjyyspoliittisista kirjoituksista ja asenteista. [Verkkajulkaisu]. Yksityisyrittäjien Säätiö. Kerhokeskus-koulutyön tuki ry. [Viitattu 24.10.2011]. Saatavana: <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/yritys.pdf>
- Pietikäinen, R. Ei päiväystä. Palveluiden väliin putoamisesta yhtenäisiin palvelupolkuihin? Tutkimusinventari nuorten nivelvaiheen palveluja koskevista tutkimuksista. [Verkkajulkaisu]. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. [Viitattu 11.10.2011]. Saatavana: <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/inventaari.pdf>

- Raitasalo R & Maaniemi K. 2011. Nuorten mielenterveyden häiriöiden aiheuttamat sairauspoissaolot ja työkyvyttömyys vuosina 2004–2009. [Verkkojulkaisu]. Kansaneläkelaitos. [Viitattu 4.1.2012]. Saatavana: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/25936/Nettityopapereita23.pdf?sequence=4>
- Rantanen, P. 2004. Nuoruusikä. Teoksessa: I. Moilanen, E. Räsänen, T. Tamminen, F. Almqvist, J. Piha & K. Kumpulainen (toim.) Lasten- ja nuorisopsykiatria. 3. uud. p. Helsinki: Duodecim, 46–49.
- Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. [Viitattu 7.4.2012]. Saatavana: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html
- Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus. 2012. [Verkkosivusto]. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. [Viitattu 29.3.2012]. Saatavana: http://www.valvira.fi/ohjaus_ja_valvonta/terveydenhuolto/salassapito/salassapito_ja_vaitiolovelvollisuus
- Seikkula-Leino. J. 11.8.2006. Yrittäjyyskasvatusta tulisi kehittää suunnitelmallisemmin perusopetuksessa. [Verkkojulkaisu]. Opetus- ja kulttuuriministeriö. [Viitattu 5.2.2012]. Saatavana: http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2006/8/Yrittajyyskasvatusta_tulisi_kehittsuunnitelmallisemmin_perusopetuksessa.html?
- Sinustako yrittäjä? Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Yritys-Suomi. [Viitattu 5.1.2012]. Saatavana: http://www.yrityssuomi.fi/web/guest/aihe?pp=polku_Yrityksen_perustaminen&pa=palp_Harkitseminen_ja_suunnittelu&aihe=1000003
- Suikkanen, A. & Linnakangas, R. 2004. Varhainen puuttuminen; Mahdollisuus nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä. Sosiaali- ja terveysministeriö. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. [Viitattu 11.3.2012]. Saatavana: <http://pre20090115.stm.fi/hu1083758936712/passthru.pdf>
- Tammelin. L. 2011. Mistä uusia yrittäjiä? YrittäjäSanomat. N:o 8. lokakuu 2011.
- Timangi 2011 -kilpailu nuorille yrittäjille. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu]. Keksintösäätiö. [Viitattu 11.4.2012]. Saatavana: <http://www.keksintosaatio.fi/keksintosaatio/Ajankohtaista/2011/Timangi-2011-kilpailu-nuorille-yrittajille/>
- Toimeentulovaikeuksissa oli 650 000 kotitaloutta vuonna 2010. Julkaistu 29.12.2011. [Verkkojulkaisu]. Tilastokeskus. [Viitattu 26.1.2012]. Saatavana: http://www.stat.fi/til/tjt/2010/01/tjt_2010_01_2011-12-29_tie_001_fi.html

- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009, Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi. Helsinki
- Tuppurainen, S. 2010. Nuorten asenteita työtä, työn sisältöä ja koulutusta kohtaan. Teoksessa: Työpoliittinen aikakauskirja 4/2010. [Verkkojulkaisu]. Työ- ja elinkeinoministeriö. Sivut 14 – 22. [Viitattu 11.2.2012]. Saatavana: <http://www.tem.fi/files/28624/tak42010.pdf>
- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2011. [Verkkosivusto]. Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 20.12.2011]. Saatavana: <http://www.tem.fi/index.phtml?s=2072>
- Työ- ja elinkeinoministeriön konsernistrategia. 2011. [Verkkosivusto]. Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 20.12.2011]. Saatavana: <http://www.tem.fi/index.phtml?s=3202>
- Työllisyys- ja yrittäjyysstrategia. 29.6.2009. [Verkkojulkaisu]. Työ- ja elinkeinoministeriö: Työllisyys- ja yrittäjyysosasto. [Viitattu 18.4.2012]. Saatavana: <http://www.tem.fi/files/24196/TYstrategiaLOPULLINEN.pdf>
- Työvoimakoulutus. 1.3.2010. [Verkkosivusto]. Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 14.4.2012]. Saatavana: http://www.mol.fi/mol/fi/03_koulutus_ura/01_tyovoimakoulutus/index.jsp
- Työvoimapula uhkaa koko Suomea. Julkaistu 1.2.2012. [Verkkojulkaisu]. Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 4.2.2012]. Saatavana: http://www.tem.fi/?89506_m=105335&s=2467
- Varamäki, E., Lautamaja, M & Tall, J. 2010. Etelä-Pohjanmaan omistajanvaihdosbarometri 2010. [Verkkojulkaisu]. Seinäjoen Ammattikorkeakoulu. [Viitattu 5.1.2012]. Saatavana: <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/17428/B45.pdf?sequence=1>
- Varhaisnuoruuden kasvu ja kehitys – Vanhempi nuoren kasvun tukena. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu]. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. [Viitattu 5.1.2012]. Saatavana: <http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/a5530c5aab6e77cc1b70ba29bc45fec3/1326728491/application/pdf/11828253/MLL%20-%20Varhaisnuoruuden%20kasvu%20ja%20kehitys.pdf>
- Yrittäjien kasvuhakuisuus liian vähäistä. Tiedotteet 2010. 14.6.2010. [Verkkojulkaisu]. Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 1.11.2011.] Saatavana: http://www.tem.fi/index.phtml?101881_m=99406&s=4265

- Yrittäjyys Suomessa. 13.12.2011. [Verkkosivusto]. Suomen Yrittäjät. [Viitattu 15.1.2012]. Saatavana: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/suomenyrittajat/yrittajyys Suomessa/>
- Yrittäjyysilmapuntari 2011; Uusyrittäjien vastaukset. 30.8.2011. [Verkojulkaisu]. Suomalaisen Työn Liitto ja Suomen Yrittäjät. [Viitattu 10.2.2012]. Saatavana: http://uusyrityskeskus.fi/sites/uusyrytykkeskus.fi/files/Yritt%C3%A4jyysilmapuntari2011_uusyrittajat.pdf
- Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat; Opetusministeriön julkaisuja 2009:7. 2009. [Verkojulkaisu]. Opetusministeriö. [Viitattu 18.2.2012]. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/opm07.pdf>
- Yrittäjyyskatsaus 2011. 2011. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja Yrittäjyys 34/2011. [Verkojulkaisu]. [Viitattu 9.1.2012]. Saatavana: http://www.tem.fi/files/31001/TEMjul_34_2011_netti.pdf
- Yritystoiminnan aloittaminen ja rahoitus. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Opetushallitus. [Viitattu 14.4.2012]. Saatavana: <http://www2.edu.fi/yrittajyysvayla/?page=212>

LIITTEET

Liite 1: Teemahaastattelurunko

1. Miten koet yrittäjyyden?

a) omien kokemustesi ja omien mielikuviesi perusteella?

b) Onko mielikuvasi enemmän mielestäsi positiivinen vai negatiivinen?

Mikä tekee mielikuvasta positiivisen? Jos mielikuvasi on mielestäsi enemmän negatiivinen? mistä ajattelisit sen johtuvan?

2. Mitä ominaisuuksia / piirteitä yrittäjällä mielestäsi pitäisi olla?

– Jos pitäisi nimetä viisi tärkeintä ominaisuutta / piirrettä mitä ne mielestäsi olisivat?

3. Mitkä tekijät mielestäsi estävät yrittäjäksi lähtemistä ja mitkä tekijät tukevat yrittäjyyttä?

a) mitkä koet suurimmaksi esteeksi yrittäjyydelle, voit nimetä useita estäviä tekijöitä?

b) minkä koet suurimmaksi yrittäjyyttä tukevaksi tekijäksi? voit nimetä useita tukevia tekijöitä?

c) Koetko että yrittäjyys voisi olla eräs vaihtoehtosi työllistyä tulevaisuudessa?

d) Mikä merkitys mielestäsi olisi ilmaisella yritysideapankilla?

Jos olisi olemassa ilmainen yritysideapankki, lähtisitkö helpommin yrittäjäksi?

f) jos et lähtisi sittenkään yrittäjäksi, niin voitko nimetä mitään mikä saisi sinut lähtemään yrittäjäksi?

4. Keneltä tai miltä taholta haluaisit tukea, lähtiessäsi yrittäjäksi? Tai jos et itse lähde yrittäjäksi, niin miltä taholta ajattelisit että tukea haettaisiin?

a) Mikä rooli ja merkitys mielestäsi lapsuuskodin perheellä on / olisi, yrittäjäksi lähtemiseesi?

a) Mikä rooli ja merkitys lähiyhteisöllä on tukijana?

b) Mikä rooli ja merkitys muilla yrittäjillä on tukijana?

c) Mikä rooli ja merkitys yhteiskunnalla on tukijana?

Liite 2: Tutkimuslupa

Tekemällä tulevaisuuteen projekti
Valtionkatu 1
60100 Seinäjoki
Puh. 050 395 5160

Tutkimuslupa / päätös

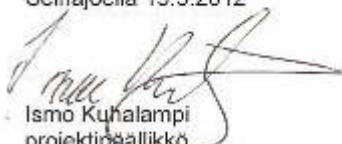
Asia Seinäjoon ammattikorkeakoulun sosionomi (AMK) -opiskelija Sirkka Perälä anoo tutkimuslupaa Tekemällä tulevaisuuteen – projektin projektipaälliköltä opinnäytetyötä varten. Sirkka Perälä hakee lupaa haastatella kymmentä Tekemällä tulevaisuuteen projektin asiakasta.

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia ja kartoittaa Tekemällä tulevaisuuteen – projektin asiakkaiden mielipiteitä yrittämisestä, sekä yrittäjyydestä. Opinnäytetyön ohjaa Mirva Siltakorpi, Seamk:sta.

Päätös Päätän antaa tutkimusluvan edellyttäen että:

- Asiakkaiden osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista
- Haastatteluissa ja havainnoinneissa noudatetaan ehdotonta salassapitovelvollisuutta
- Tutkimuksessa yksittäiset henkilöt eivät ole tunnistettavissa

Seinäjoella 13.3.2012

Ismo Kujalampi
projektipaällikkö
Tekemällä tulevaisuuteen projekti

Liite 3: Suostumuslomake haastatteluun

Suostumus haastatteluun

Hei olen Perälä Sirkka ja opiskelen Seinäjoen ammattikorkeakoulussa sosionomiksi. Opinnot ovat loppusuoralla ja edessä on opinnäytetyön tekeminen. Teen opinnäytetyöni Tekemällä tulevaisuuteen – (ESR) projektille, jonka vastuuviranomaisena ja toteuttajaorganisaationa toimii Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.. Opinnäytetyössäni kartoitan nuorten mielipiteitä yrittämisestä, sekä yrittäjyydestä.

Tutkimusta koskee ehdoton vaitiolovelvollisuus haastattelemieni henkilöiden henkilöllisyyden ja aineiston suhteen. Haastatteluaineisto hävitetään kun olen käyttänyt ne opinnäytetyön tutkimusosion analyysia varten. Käytän saamaani aineistoa siten, ettei yksittäistä vastaajaa voi tunnistaa.

Annan suostumukseni haastattelua varten

aika ja paikka

allekirjoitus ja nimen selvennys

Kiitos suostumuksesta!

Ohessa puhelinnumeroni ja sähköpostiosoitteeni, jos haluat kysellä tietoa haastatteluista tai opinnäytetyöhöni liittyvistä asioista.

Sirkka Perälä, puh. 050 343 3963

sirkka.perala@seamk.fi